РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень,
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 6-го цьвітня 1916. Ч. 42. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, April 6, 1916. No. 42.

НІМЦЇ ВСЕГО ТРИ І ПІВ МИЛЇ ВІД ВЕРДЕНУ.

На полудне від форту Дуомон Німцї полонили около 800 Французів і здобули 8 машинових крісів.

Ґен. Іванов, головний командант російської армії в Галичинї і на Волини, уступив.

ШКОДИ В ГАЛИЧИНЇ, СПРИЧИНЕНІ ВІЙНОЮ, ОЦІНЮЮТЬ НА 400 МІЛЇОНІВ ДОЛЯРІВ.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

НІМЦЇ БОМБАРДУЮТЬ МІСЦЕВОСТИ БЕТІНКУР І ЕСН.

БЕРЛІН, 3. цьвітня. — Урядовий звіт головного німецького штабу звучить:

„На західнім березї ріки Мези не зайшли жадні важнїйші зміни. В останних двох днях німецькі війска очистили з Французів цїлий простір на північнім березї річки Форж.

„Тяжкі німецькі гармати розпочали бомбардувати французські укріпленя в Бетінкур і Есн."

БИТВА ПІД ВЕРДЕНОМ І ІПРОМ РІШИТЬ ВИСЛЇД ЦЇЛОЇ ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 4. цьвітня. — З терену війни у Франції доносять, що Німцї громадять нові великі сили до рішаючої битви у Франції і Бельґії. Именно на підставі звітів летунів стверджено, що нові війска прибули до Франції на боєву лінію коло Вердену і до Бельґії на боєву лінію коло Іпр.

Воєнні знавцї оцїнюють скріпленя, які одержали Німцї під Верденом, на 400.000 людий, а під Іпром на 360.000 Після гадки знавців від вислїду битв коло Верден і Іпр буде залежати вислїд цїлої війни.

НА ПОЛУДНЕ ВІД ФОРТУ ДУОМОН НІМЦЇ ПОЛОНИЛИ 783 ФРАНЦУЗІВ І ЗДОБУЛИ 8 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 4. цьвітня. — Останний звіт головного німецького штабу подає отсї урядові вісти:

„На північний схід від Вердену здобули німецькі війска сильно укріплені становища Французів на полудневий захід від форту Дуомон. Французи, одержавши значні скріпленя, робили зусиля, щоби відзискати утрачені становища, однак безуспішно. По тяжких втратах Французи були приневолені уступити.

„Наші війска полонили у тій битві 764 жовнїрів і 19 офіцирів та здобули 8 машинових крісів".

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ВСЕГО ТРИ І ПІВ МИЛЇ ВІД САМОГО ВЕРДЕНУ.

БЕРЛІН, 4. цьвітня. — Воєнні операції під Верденом поступають систематично дальше наперед. Підчас коли тяжкі німецькі гармати, уставлені на руїнах Маляннур, бомбардують тепер французькі становища в Бетінкур і Есн, німецька піхота перевела напад на північний схід від Вердену і здобула становища Французів, які є віддалені всего три і пів милї від самого міста Вердену.

Помимо того, що Французи кинули під Верден всї свої резерви, не є вони в силї здержати наступу німецьких війск. А коли воєнні операції відбувають ся поволи, то се є лише доказом, що рішаєть ся дуже важна битва, від якої залежить може і загальний вислїд війни.

Німецький ґенеральний штаб дбає з одної сторони о се, щоби здобуті становища укріпити і ударемнити всякі протинапади, з другої сторони головну роботу поручає переважно артилєрії, щадячи в сей спосіб матеріял в людях.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ҐЕНЕРАЛ ІВАНОВ, ГОЛОВНИЙ КОМАНДАНТ ПОЛУДНЕВОЇ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ, УСТУПИВ.

ПЕТРОГРАД, 4. цьвітня. — Ґенерал Н. І. Іванов, головний командант російських війск на Волини, в Галичинї і Бесарабії, вніс до царя просьбу о звільненє його зі сего становища. Цар приймив резиґнацію Іванова, висказуючи йому подяку за його дотеперішну працю.

Наслїдник ґен. Іванова ще понищо не іменований.

Ґенерал Николай Іванович Іванов належав до найспосібнїйших російських командантів. Він був одинокий з ґенералів в російській армії, який на становищи команданта армії видержав від початку війни аж дотепер (то є через цїлих 20 місяців).

Ґенерал Іванов на самім початку війни стояв на чолї армії, яка перейшла галицьку границю коло Тернополя. Його армія становила ліве (полудневе) крило головної російської армії. Підчас коли центр армії посунув ся в напрямі Львова і заняв місто, армія Іванова пійшла в напрямі Стрия.

В часї великої німецько-австрійської офензиви, яка розпочала ся була дня 2. мая 1915 р., ґен. Іванов був начальним командантом війск, які стояли на боєвій лінії, почавши від Лавочного аж до границї Румунії.

В часї самої офензиви в Галичинї ґен. Іванов вславив ся в битвах над Дністром, котрі то битви належали до найбільше завзятих і найбільше кровавих за цїлий час війни.

Помимо великої хоробрости армія Іванова мусїла уступити за Дністер. Тимчасом надійшла осінь і зима. Воєнні операції з причини дощів і снїгів зістали здержані. Боєва лінія усталила ся здовж границї Буковини і Бесарабії, відтак північним берегом Дністра, здовж долїшної і середущої Стрипи, здовж Серета до російської границї, а вкінци здовж ріки Ікви і Стира аж до Пінских болот.

По уступленю ґен. Рузского ґен. Іванов зістав іменований головним командантом на цїлій боєвій лінії.

Причиною уступленя ґен. Іванова мали бути невдачі російської армії в часї двох останних великих наступів: на Буковинї і на захід від Теребовлї. Оба сї наступи скінчили ся величезними стратами для Москалів.

Отсї невдачі використали особисті противники Іванова і спричинили його уступленє.

ЗАМАХ НА ЖИТЄ ЦАРЯ. — БУВШИЙ МІНІСТЕР ХВОСТОВ СПІВВИНОВНИКОМ В ЗАГОВОРІ.

СТОКГОЛЬМ, 4. цьвітня.—Недавно тому російські часописи писали про велику винагороду зелїзничого сторожа Орлова з нагоди викритя ним замаху, який приготовлено на царя.

Телєграма з Петрограду подає именно, що Орлов одержав з приватної царської каси велику грошеву нагороду за те, що вчас відкрив умисне ушкодженє зелїзничого шляху і в сей спосіб запобіг певній катастрофі. Якраз тодї мав переїздити тим шляхом двірський поїзд. Вість про сей замах викликала в Петроградї велике заворушенє, бо кружать вісти, що тут маєть ся дїло з великим заговором тайної революційної партії.

Бувший міністер в підозріню.

Дотеперішний ґенерал-губернатор Іркутска (на Сибіри) зложив свій уряд. В часописи „Біржевия Ведомости" помістив він цїлий ряд артикулів, в яких обвинює бувшого міністра для внутрішних справ Хвостова.

Бувший ґубернатор пише, що має певні докази на те, що Хвостов намовляв монаха Іліодора до замордованя монаха Распутіна, який має неограничений вплив на царя. Посередником між Хвостовом а Іліодором був звісний полїтичний аґент Решовський. Іліодор остаточно не приняв пропозиції Хвостова щодо замордованя Разпутіна. Спільно з тою справою лучить ся і замах на царя.

Підозріня, які кинув на Хвостова бувший ґубернатор Іркутска, є почасти доказані. Коли по уступленю Хвостова президент кабінету Штірмер обняв сам міністерство для внутрішних справ, стверджено, що аґент Решовський побирав високу платню, именно по 12.000 рублїв місячно, а крім того одержав ще надзвичайну винагороду в сумі 60.000 рублїв.

Проти бувшого міністра Хвостова внесено крім того цїлий ряд скарг, що відносять ся знова до перекупств, які на дуже великі розміри управляв Хвостов. Всї важнїйші місця в міністерстві обсадив був Хвостов своїми довірниками, яких спровадив собі з Нижного Новгорода, де він передтим був ґенерал-ґубернатором.

ХТО ВЛАСТИВО МОРДУВАВ ВІРМЕНІВ?

БЕРЛІН, 4. цьвітня. — Показуєть ся, що різню між Вірменами, яку ще недавно тому приписували Туркам, уладжували якраз російські війска.

Російські часописи, подаючи звіт зі засїдань думи, подають промову члена думи Попадянова, який піддав острій критиці поведенє російських війск у Вірменії. Посол Попадянов подав у своїй промові, що російські війска в самій лише турецькій Вірменії вимордували понад 40.000 вірменського населеня. Головний командант російських війск у Вірменії, ґен. Янушкевич сконфіскував після занятя міста Ерзерум маєтки всїх Вірмен.

—o—

ВЕЛИКИЙ РОСІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ З ТРАНСПОРТОМ ВІЙСКА ЗАТОПЛЕНИЙ.

БЕРЛІН, 3. цьвітня. — Урядовий звіт турецького ґенерального штабу подає отсї вісти:

„Турецька підводна лодка затопила на Чорнім мори великий російський корабель (12.000 тон) враз з транспортом війска і воєнних матеріялів.

„Тогосамого дня опісля затопила турецька лодка ще один російський корабель о містоті 1.500 тон".

—o—

НА 400 МІЛЇОНІВ ДОЛЯРІВ ОЦІНЮЮТЬ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНІ ВІЙНОЮ В ГАЛИЧИНЇ.

ВІДЕНЬ, 3. цьвітня. — Точний звіт шкід, спричинених війною в Галичинї, оцїнюють на 400 мілїонів долярів.

Около 100.000 людий забрано з Галичини до Росії. Около 60.000 родин находить ся під голим небом.

НА БАЛКАНІ:

НАРАДА ЩОДО ПОДІЛУ ТЕРИТОРІЙ, ЗДОБУТИХ НА БАЛКАНЇ, СКІНЧИЛА СЯ УСПІШНО.

БЕРЛІН, 4. цьвітня. — На тайній нарадї, в якій взяли участь заступники інтересованих держав, переведено поділ територій, здобутих на Балканї, і усталено границї. Наради дали успішний вислїд. Спосіб, в який переведено роздїл здобутих земель, має раз на все, або бодай на довгі часи, усунути ту небезпеку, яка грозила кождої хвилї на Балканї.

Урядових вістий про отсю нараду нема, лише здогади. Ходить чутка, що здобуті землї, то є: Сербію, Чорногору і Албанію, роздїлено поміж Австро-Угорщину, Болгарію і Грецію.

Австро-Угорщина одержала би північно-західну часть властивої Сербії, Чорногору і північну часть Альбанії з пристанию Дураццо. Болгарія має одержати східну часть Сербії і часть Македонії. Греція знова часть Македонії і полудневу часть Альбанії з пристанию Авльона.

Між Болгарією а грецьким правительством мають відбути ся ще дальші наради в справі відступленя Болгарії пристани Каваля в заміну за відповідне відшкодованє в Македонії.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І МЕКСИКО:

ВІЙСКА ВІЛЛЇ СТРАТИЛИ 30 В УБИТИХ І 40 КОНИЙ.

САН АНТОНІО, 4. цьвітня. — Ґенерал Фонстон одержав нинї пополудни вість, що війска ґен. Першінґа розбили в суботу віддїл війска Віллї. Мексиканцї лишили на побоєвищи 30 убитих і 40 коний.

ҐЕН. ФОНСТОН ЗАЖАДАВ 2.000 ЖОВНЇРІВ БІЛЬШЕ.

ВАШІНҐТОН, 4. цьвітня. — Ґен. Фонстон зажадав від секретаря війни дальшу поміч в людях у висоті 2.000. З причини, що американські війска є віддалені понад 250 миль від границї, треба більшого числа війска, щоби обезпечити комунікаційні дороги перед можливим нападам зі сторони Віллї.

ПОНАД 300 АМЕРИКАНСЬКИХ ЖОВНЇРІВ ЗАНЕДУЖАЛО НА РІЖНІ НЕДУГИ І 4 ПОМЕРЛО.

ЕЛЬ ПАЗО, 4. цьвітня. — Дотепер американські війска не потерпіли в битвах у Мексику жадних втрат, крім 6 легко ранених.

Натомісць понад 300 жовнїрів занедужало на ріжні хороби з причини відмінного клїмату і пори року.

Більшу часть недужих жовнїрів уміщено по шпиталях в пограничних містах. Прочі находять ся ще в дорозї.

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Ню Амстердам" прибув до Ню Йорку ві второк (4. цьвітня).

Англїйцї через три днї переводили ревізії на отсїм кораблі і забрали майже всю почту, яка походила з Німеччини і Австрії.

„Фрідерик VIII." прибуде до Ню Йорку ві второк (11. цьвітня).

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Оскар II." відїде з Ню Йорку в четвер (6. цьвітня).

„Кнут Ганзен" відїде з Ню Йорку в понедїлок (10. цьвітня).

НЕДАЛЕКИЙ КОНЕЦЬ ВІЙНИ.

ВАШІНҐТОН, 4. цьвітня. — Президент Вілсон і секретар Ленсінг є сеї гадки, що европейська війна скінчить ся ще перед настанєм лїта. З тогосамого жерела доносять, що Злучені Держави будуть головним посередником підчас мирових переговорів.

Президент Вілсон має надію, що на мирових переговорах будуть приняті деякі міжнародні права, які він заступав в слові і письмі, та що в сей спосіб він буде сьвідком побіди права над силою.

Американське правительство одеркало відомість про події, які доси не є звісні. Вони відносять ся до військової і фінансової сили воюючих держав.

Воюючі держави мали прийти вже до переконаня, що дальше веденє війни принесе їм лише руїну.

Німеччина, Росія, Анґлія і Франція, здаєть ся, переводять ще лише такі воєнні операції, які є конечні, щоби заняти як найлїпші становища, аби відтак відповідно до свого воєнного положеня мати вплив при мирових переговорах.

Вісти про недалекий мир повторяють ся часто, почавши від вибуху війни.

Правдоподібно є, що в сім роцї може наступити мир, однак лише в тім случаю, коли би ніяка держава не могла осягнути жадного успіху в офензивах, які небаром розпічнуть ся.

Зближаєть ся час двох великих рішаючих битв: на сходї в Росії і на заходї у Франції. Вислїд тих битв рішить і речинець мира.

ПОМІЧ ДЛЯ РІДНОГО СЕЛА.

Заходами імігрантів, які походять зі села Ладанцї, пов. Перемишляни, утворено в Ню Йорку комітет в цїли призбираня жертв для тих нещасливих братів вріднім селї, котрі найбільше потерпіли підчас війни і російської господарки.

В склад комітету війшли отсї: Іван Дїдух яко предсїдатель, Іван Скальський яко секретар і Григорій Васильків яко касієр.

На зазив Комітету зложили жертви отсї добродії: Григорій Васильків і Катерина Скальська по $11.00; Іван Скальський $5.50; Іван Дух, Стефан Лоік, Марія Васильків (Лазоркова), Катерина Савич, Вінкентій Садовський і Марія Васильків (Петра) по $5.00; Михайло Лоік, Іван Ґембара, Михайло Семеон, Іван Онищук, Петро Васильків і Марія Ільчишин по $3.00; Н. Н. $1.00 — всї з Ладанців; Анна Климкович $1.00 і Олекса Карпович 50 цнт. Всї жертви разом $78.00.

Дня 3. цьвітня б. р. вислав згаданий комітет через Американське Українське Бюро в Ню Йорку на руки громадської зверхности запомогу в сумі 600 К.

Комітет робив стараня, щоби поміч післати як найбільшу. Та на жаль найшли ся і такі люди, що помимо того, що їх родини жиють в старім краю в найбільшій нуждї, вони не уважали за відповідне причинити ся хоч малою жертвою до сего благородного дїла.

Честь і слава тим, що потрудили ся коло збираня жертв і всїм добродіям-жертводавцям!

НАШІ НЕДОМАГАНЯ.

I.

За душу народа.

„Судило ся нам послідними бути" доводить ся нам повторити за Маркіяном Шашкевичем. Велика европейська війна, яка для нашого народа може мати рішаюче значінє на ціле столітє, заскочила нас, американських Українців, цілком неприготованими. Се підносять часописи, се чуєть ся в приватних розмовах і кождий може се зміркувати по тих подіях, які приніс нам воєнний час, а особливо останні місяцї.

Таксамо як ми інтересуємо ся війною, інтересують ся нею і инші народи. Розумієть ся, що ті инші народи можуть цілком инакше дивити ся на війну ніж ми; вони можуть мати цілком противний інтерес ніж ми, а деякі з них навіть ворожо відносять ся до нашої справи.

Народи, які замешкують Америку, можна поділити після їх европейського походженя на 2 катеґорії: Одні, котрі мають в Европі свої самостійні держави; другі, котрі їх не мають. Сї останні є меньше або більше поневолені. Сї американські іміґранти, які мають в Европі свої держави, стали підчас війни без застереженя по стороні своїх держав, як: Анґлїйці, Нїмці, Французи, а навіть Москалї, хоч яка Росія дика і хоч як гнете свій нарід.

Іміґранти, що належать до поневолених в Европі народів, заняли в Америцї ріжне становище; і так: Чехи хотїли би погрому Австрії; таксамо Словаки, хоч не всї. Хорвати поділені між собою: одні за Австрією, другі против. Таксамо инші народи, що походять з Австро-Угорщини. З наших сусїдів в Европі найбільше інтересні для нас Поляки і їх становище в Америцї.

*

* *

Поляки — з одної сторони — се поневолений народ, котрий хотїв би дістати свою самостійну державу по війнї. З другої сторони, се гнобителї; вони не вдоволяють ся тим, що їм належить ся самостійна держава, але вони хотїли би загарбати для себе і українські, а також литовські землї. Супроти народів, які замешкують Польщу, вони поводять ся крайно немилосерно — от пр. з Жидами. Та про се ми тут не будемо розписуватись.

Для нас інтересне є становище Поляків в Америцї по вибуху війни аж дотепер. Інтересне тому, бо їх доля подібна до нашої. Вони розділені між Росію, Австрію і Нїмеччину; Українцї між Росію, Австрію і Угорщину. Значить 2 державі: Австрія і Росія є спільні для тих обох народів. Оба сї народи мають однакове стремлїнє: здобути самостійність у теперішній війнї. Розгляньмо тепер становище одних і других, а може витягнемо для себе якусь науку.

З початком війни поділили ся Поляки на два, зглядно три напрямки: один австрофільський, другий русофільський а третий, можна би сказати, невтральний. Однак всї їх змаганя були і є одні: самостійна Польща, а що найменьше цілковита свобода для польського народа в Европі, в якійнебудь формі. Боротьба між сими напрямками вела ся тут в Америцї всїми способами: і в ґазетах і на вічах і в приватних розмовах; послугували ся вони і правдою і клеветою і підкупством і розбиванєм зборів. Втягнули в сю внутрішну боротьбу усїх найвпливовійших своїх людий, не здержали ся навіть від взаїмних нападів в анґлїйсько-американських ґазетах. Згодом Поляки побачили, що така боротьба нищить їх самих, чужі народи їх легковажать і кплять собі з них, і в польськім народї наступило по певнім часї отверезїнє. Напасти на визначні одиницї по всїх таборах щезли, і вони поволи зрозуміли, що злу дорогу вибрали на початку війни. Тепер вони зєднали ся у спільнїм змаганю: нести поміч рідному краєви. Їх політичні бюра істнують в цїлій Европі, а орґанїзація фондів на ратунок голодуючим землякам прибрала величезні розміри і в Европі і в Америцї. Тепер вони вже на стільки сильні, що з ними числять ся воюючі держави, — навіть Австрія, котру вони з вибухом війни остентаційно зраджували. Але вони використовують тепер свою силу і вже перед закінченєм війни посягають на чужі землї. Східну Галичину, Холмщину а навіть Волинь вони називають своєю — польською землею і роблять всї стараня, щоби сї землї прилучити до будучої Польщі.

* * *

Коротко пригляньмо ся самим собі. Ми з початку війни старали ся зійтись разом і визначити лінію, по котрій ми мали би йти, але ми натрафили на непоборимі трудности. З часом — від Сойму — справа обєднаня почала прибирати щораз то лучший оборот, а коли перед недавним часом весь пальний матеріял вже вичерпав ся і ми були певні, що перешкод вже не буде, стала ся в Ню Йорку дня 1. цьвітня нова подія, котра, хоч незначна сама в собі, може знова потрясти нашою роботою в основі. І тому ми мусимо заздалегідь сю справу основно висьвітлити, бо мовчанкою її збути — серед тутешних теперішних відносин — не можна.

Сею подією є віче, скликане полїтичним нюйорським Комітетом „Українська Рада", на 8. годину вечер до „Вебстер Гол", на котрім то вічу промовляв п. Микола Цеглинський, висланник ґрупи Українців, які підчас війни перебувають у Швайцарії.

Перебіг сього віча подали ми в попереднім числї нашої часописи. Як присутні учасники віча зрозуміли ідею бесідника, вказує настрій на вічу і по вічу. Заключенє виходить таке:

Коли одна з українських часописий в Америцї подала „ревеляції", що „Загальна Українська Рада" у Відни се запроданцї австрійського правительства, а Союз визволеня України є ідеальний, то після того, як слухачі зрозуміли швайцарського референта, „Загальна Українська Рада" є чесна, зате злочинне є австрійське правительство, яке наняло собі трох аґентів — російських Українців — котрі, запродавши ся сьому правительству, рівночасно обманювали його і забирали гроші для себе. Др. С. Демидчук вийшов в понятю вічевиків на злочинного австрійського аґента, а українські редактори в Америцї — нема сумнїву, що передівсїм редактори „Свободи", які були присутні на салї, — вийшли яко „шевцї", що завели нарід в болото. Забули люди на сї величезні зусиля, які ми, американські Українцї, вложили протягом останного року; забули на сей сьвітлий момент в нашій історії — Український Сойм; забули на свої власні (добрі чи злі) дїла, які робили після своїх найлїпших сил і знаня, і нагло всїм привиділо ся марево зради, запроданства, народного розбишацтва і т. д. Фахові киринники, котрі присїли були на якийсь час, підняли знова голови, кидаючи громи на чистих дотепер людий; на салї повстала така констернація, що не доспівано навіть гимну „Не пора", і всї з несмаком покинули галю. Коли би так була знайшла ся під рукою яка жертва (пр. др. Демидчук), були би її злїнчували.

Таких людий буває немало. Все у сьвітї має бути по їхньому. Все, що було перед тим, для него не істнує; всї орґанїзації, які мають десятки лїт працї за собою, для нього не мають значіня; „Свобода", чи инші народні ґазети, — редаґовані шевцями; патріоти в старім краю, а зпосеред котрих кождий з нас рекрукуєть ся, се зволоч; вся робота, зроблена дотенер цїлим народом, є зла, ба навіть се є народна зрада і т. д. і т. д.

Люди, котрі почали поважно думати над народною роботою — не мають вже що робити. Їм лишаєть ся хиба стричок. Ну, певно — сього бажає собі і Росія і Польща. А народна душа? Нею можна торгувати, як хто хоче. Що серед сього впаде зневіра, то дехто на тім зробить інтерес.

Про справу беремо ся писати кілька статий.

МОЇ ЗАМІТКИ ДО ПРОМОВИ П. М. ЦЕГЛИНСЬКОГО.

Я був секретарем на вічу в Ню Йорку і був гостем на вічу в Нюарку, де промовляв п. Микола Цеглинський, делеґат від швайцарських Українців, тож уважав я своїм обовязком здати передівсїм звіт з його промови. І се я заповів в попереднім числї.

Одначе бурливі промови при кінци віча в Ню Йорку; заміти кількох осіб в Нюарку і листи до редакції від кількох учасників в тім останнім місті з протестами проти промови п. М. Цеглинського — спонукали мене не лише подати зміст промови, але й вияснити цїлу справу.

Зазначу отверто, що притокою до таких толків могло бути се, що промови п. Цеглинського були для звичайного слухача, необізнаного з обговорюваною справою в дечім неясні, а в дечім трохи пересаджені, бодай в кольорах.

На мою думку — сї два заміти кождий вічевик може піднести. І така власне неясність і та пересадність могли дати — на мою думку — привід до немилих виступів в Ню Йорку і до замітів в Нюарку.

Щоби справу вияснити, розгляну тутки головні справи, які п. Цеглинський обговорив **і подам деякі свої поясненя, на основі відомостий, які я щойно одержав зі старого краю від віродостойних людий, і то з ріжних таборів наших політиків — споміж вдоволених і невдоволених.**

*

* *

П. Цеглинський у своїх обох промовах підніс такі справи:

1) Ствердив, що закиди, друковані у філядельфійській „Америцї" проти Загальної Української Ради у Відни і її голови д-ра Костя Левицького — неправдиві і признав видумуванє таких закидів за шкідне для української народної справи.

2) Запевняв, що гроші брало від австрійських і нїмецьких військових властий на політичну аґітацію (на ширенє революції в Росії) двох соціялїстів-революціонерів з російської України, а саме п. М. Залїзняк і п. Ф. Королїв, котрі перед кількома роками втікли з Росії до Австрії; жили у Львові, але не брали жадної участи в українськім політичнім житю в Галичинї; одержавши гроші, жили вони в розтратний спосіб, поки віденські власти не поклали тому кінця.

3) Запевняв, що брав гроші на полїтичну аґітацію від австрійського правительства третий російський Українець соціялїст п. М. Меленевський.

4) Запевняв, що до правительства зблизив тих трох російських Українців буковинський український посол п. Микола Василько.

5) Ствердив, що мадярські війска **і польські леґіони** масами вішали і мучили українських селян в Галичинї, подаючи навіть деякі місцевости, де невинно страчено українські жертви.

6) Ствердив, що Австрія дає повну свободу гуляючій Польщі у східній Галичинї і на українських землях, занятих від Росії (Холмщинї і части Волинї) та, що та Польща там дійсно всадовлюєть ся і нищить все, що українське, а натомісць заявив, що Українцї — котрих, на думку бесїдника, ще доси в Австрії не перестали вважати зрадниками держави — не то що не мають жадних прав, але тратять і ті, що мали.

7) Заявив свою думку, що ширенє вістий, що Австрія відбере від Росії Україну та збудує самостійну українську державу — се туманенє народа.

8) Висловив свій особистий погляд (на запит одного з учасників віча), що австрійські Українцї по проголошеню війни повинні були заявити ся проти війни, а відтак не заявляти своїх симпатій жадній з воюючих держав.

9). Взивав вічевиків, щоби вірили лише в силу власного народа, бо лише від неї одної залежить її будучність.

*

* *

Коли приглянемо ся тим 9 точкам з промови п. Цеглинського, то побачимо, що там окрім **оборони українських галицьких політиків перед закидами перекупства, зради і т. д., які були у філядельфійській ґазетї,** — все проче (окрім останної точки, яку на всякий случай признасть кождий) для уха українського слухача не миле.

Правду, щиру, дійсну правду кождий радий би знати про свою справу, але як та правда гірка, то вона болюча.

В такім случаю, коли вже та правда гірка, то не треба її ще приперчувати, або подавати ще в такім видї, аби в уяві слухача вона ставала ще страшнійшою.

А коли я чув некультурні викрикуваня в Ню Йорку кількох крикунів на українську пресу в Америцї, котра буцїмто ті сумні факти промовчувала і на д-ра Семена Демидчука, делеґата Загальної Української Ради з Відня, котрий нібито винен за се — та вкінци устні і письменні закиди Нюарчан, котрі знова станули на противнім становищи (бо не переняли ся різкою критикою п. Цеглинського та не звернули своїх замітів в сю сторону, що згадані нюйорські крикуни, але в сторону противну, а саме — проти п. Цеглинського, заявляючи, що не вірять в усе те, що він говорив), мав я вражінє, що ті закиди в одну сторону і в другу сторону викликала власне ся певна пересадність та неясність для пересїчного слухача у словах п. Цеглинського.

*

* *

Щоби подібні толкованя, сумнїви і закиди усунути, я хочу отсе **пояснити і представити в дечім у трошки иншім сьвітлї за порядком всї точки з промови п. Цеглинського на основі достовірних вістий, які я одержав від кількох осіб зі старого краю:**

1) **Щодо Загальної Української Ради у Відни** — то вона у повній єдности і згоді сповняє дуже совісно і чесно свої народні обовязки. Всї закиди проти цїлої З. У. Ради або її членів — се **злобні видумки,** з чисто особистих причин. Колиж се потвердив і п. Цеглинський, котрий — як заявив — є противником полїтики З. У. Ради, то відай кождий тепер буде певний, що всякі заміти проти З. У. Ради були зі злоби і обчислені тільки для підкопаня поваги найвисшої української політичної репрезентації.

2) Щодо п. Залїзняка і п. Королева то закиди проти них були вони вже друковані по ґазетах і виданях і в Росії, і в Анґлїї, й у Франції, й у Швайцарії, і в Америцї і т. д. Ті закиди бували або трохи меньші або більші. Чи вони правдиві чи нї, вповнї дасть ся ствердити аж по війнї. Одначе вже тепер треба з притиском заявити, що се **дві одиницї, з російської України, члени тамошної соціялїстично-революційної партії,** і за се нехай відповідають вони самі і їх партія. Галицьким Українцям може се бути прикре, але їм з того приводу не можна робити жадних закидів і **тому не слїд се мішати з галицькою українською політикою.**

3) Щодо п. Меленевського то до закиду проти нього можна тесаме сказати що в 2-ій точці. Ріжниця є лише та, що п. Залїзняк і п. Королїв є соціялїстами революціонерами з російської України, а п. Меленевський також з російської України, але тільки соціялїстом.

4) Щодо посла Василька, то коли він був тим, що зблизив згаданих трох молодих людий до правительства, то за се-ж ще годї його так дуже винити, бож він міг се зробити в найлїпшій вірі, що ті 3 молоді люди дійсно мають на Українї вплив і зроблять якийсь „рух" (кажуть, що нібито вони обіцювали „революцію"), але не знав анї їх анї відносин на російській Українї і завів ся. Одначе, як каже сам п. Цеглинський, опісля п. Василько вмив від того руки.

5) Щодо того, що Мадяри і польські леґіони вішали в Галичинї масами Українців, **то се дійсно стверджують всякі вісти. Се дуже прикре для нас і се треба напятнувати яко злочин, доконаний безвинно на нашім народї, одначе подібні історії вже тепер рішучо не повторяють ся.**

6) Щодо насаджуваня Польщі в Галичинї і на здобутих українських землях, то в тім також є богато правди, одначе **і в сїм напрямі тепер є богато зміни на лїпше. Українцї дістали вже право закладати свої школи в Холмщинї і на Волинї; Союз визволеня України зачав українські видавництва для нашого народа на занятих землях, а Українські Січові Стрільцї орґанїзують вже там вербункові станицї, бо дістали призвіл на побільшуванє своїх рядів в Галичинї, на Буковинї та на здобутих наших землях. Вкінци** — як запевняють члени З. У. Ради з Відня — **австрійські рішаючі круги вже тепер признають, що українські землї по війнї будуть відділені від польських і буде утворена в Австрії окрема українська провінція зі східної Галичини, части Буковини і занятих українських земель.**

Всї ті здобутки — се заслуга Загальної Української Ради.

7) Щодо віри, що Австрія збудує самостійну Україну, то в нашій часописи вже писало ся, що як би вона мала **силу й інтерес** в тім, то певно, що збудує. Не зробить вона того з любови до України, то також певна річ. І певна річ теж, що лїпше **працювати** для визволеня України і тодї **вірити в свою силу,** а не в чужу, але і в чужу ласку вірити ще не є злочином.

8) П. Цеглинський заявив що **особисто** противний австрофільській політицї австрійських Українців. Се йому вільно, алеж знова я знаю, що **всї австрійські Українцї не лише підчас** теперішної **війни є за австрофільською** політикою, **але вже підчас балканської війни перед 4-ма роками заявили ся** за сею **політикою.** І впрочім се зовсїм оправдане і зрозуміле.

9) Щодо численя на власну силу, то кождий п. Цеглинському признає слушність і того ніхто ніколи серед Українців не перечив і не перечить.

*

* *

Збираючи вкінци все сказане разом, ще раз зазначу, що коли би п. Цеглинський на своїх вічах говорив усе більше ясно, без пересади і не розводив ся над такими для загалу українського маловажними, хоч і прикрими справами, як справи тих трох російських Українців соціялїстів, то не було би серед слухачів того прикрого настрою і я не потребував би був писати повисших стрічок. Впрочім не приписую п. Цеглинському злої волї, бо знаю, що і йому українська народна справа дорога, але може п. Цеглинський її трактує трохи холоднійше ніж загал і з того виходять непорозуміня.

Володимир Лотоцький.

НАСИЛЬСТВА МОСКАЛІВ НАД УКРАЇНЦЯМИ В ГАЛИЧИНІ.

На підставі урядового звіту Президії ц. к. Намісництва в Галичинї. Дня 5. жовтня 1915. До ч. 25924.

Українська Народна Рада в Америцї одержала отсе письмо:

Ч. 425 Вашінґтон, 27. марта 1916.

Ц. і к. Посольство у Вашінґтонї.

До Високоповажаного Пана Богдана Дуткевича. Містопредсїдателя Української Народної Ради в Америцї.

Високоповажаний Пане!

Узгляднюючи Ваше письмо з 30. червня минувшого року до ч. 2266, маю честь переслати Вам витяг з урядового звіту ц. к. галицького Намісництва, який відносить ся до насильств, котрих допускали ся Москалї на Українцях в часї інвазії російських війск у Галичинї.

З правдивим поважанєм

Цвіденек, заступник амбасадора.

I.

Коли у Львові обняв урядованє ґенерал-ґубернатор ґраф Бобрінський, завила ся у него депутація, зложена з предетавників українських наукових, просьвітних і добродійних інституцій з просьбою о охорону. Однак замісць охорони видано з рамени російських адміністраційних властий супроти Українців строгі зарядженя. **Всї українські наукові і просьвітні інституції закрито.** Дуже поважну матеріяльну втрату потерпіло Наукове Товариство ім. Шевченка. **Москалї сконфіскували найлїпшу друкарську машину, черенки,** інвен**тар і папір у вартости понад 20.000 корон.**

З фінансових інституцій у Львові вели частинну діяльність: Товариство взаїмних обезпечень „Днїстер" і „Банк Земельний" до 11. марта б. р., в котрім то днї і сї інституції закрито і опечатано, причім **російські поліційні власти забрали в „Днїстрі" готівку в сумі около 20.000 корон а в „Банку Земельнім" 1.455 рублїв в готівцї і около 1.000 корон в депозитах.**

В повітї **Богородчани** знищили Москалї всї доми товориств „Січ" і читальні. Урядженє тих домів почасти знищено, почасти вивезено до Росії.

В повітї **Калуш** на приказ тернопільського ґубернатора князя Чарторийського розвязано в місяци жовтни 1914 р. всї українські спілки і товариства, як: тов. „Просьвіти", кредитове тов. „Хлопський Союз", повітова торговель-

на спілка „Поміч" і т. п., а їх маєток **сконфісковано на власність російської держави.**

В повіті **Коломия** знищено всї читальні „Просьвіти" та забрано і знищено українські книжки. Таке мало місце приміром в громадах: Матїївці, Перерів, Корнич, Балинцї, Іспас і в богато инших.

В повіті **Косів** Москалї спалили дім в Косові, в якім містило ся українське товариство „Народний Дім".

В повіті **Львів** розвязано читальню „Просьвіти" в Яричові.

В повіті **Ланцут** знищили в Лежайску бібліотеку місцевої читальні „Просьвіти" і поломили внутрішне урядженє будинку.

В повіті **Мостиска** в громадах: Букова, Накість і Старява почасти позабирали з читалень „Просьвіти" українські книжки, а почасти поницили українські вивіски.

В повіті **Надвірна** російські війска знищили у всїх українських інституціях, котрі перед російською інвазією завісили були свою діяльність, всї книжки, акти і урядженя.

В повіті **Перемишль** знищили Москалї всї читальні „Просьвіти".

В **Жидачеві** замкнено читальню „Просьвіти"; в селї Яйківцях знищено цїлу бібліотеку читальні „Просьвіти".

* * *

В другій половині місяця вересня 1914 р. настановили ґенерал-ґубернатор ґраф Бобринський і воєнний ґубернатор Мєльнїков цивільні власти в містї Стрию. Чиновники сих властий, уважаючи цїлу східну Галичину за часть російської держави, завели обовязково російську мову в уживаню. Дня 14. жовтня 1914 р. ґраф Бобринський виголосив в Стрию програмову бесїду в російській та польській мові і від того часу російські власти почали ворожо відносити ся до Українцїв і їх інституцій та товариств.

„Начальник уєзда" в Стрию, Андреєв приказав адвокатам д-рови Гарасимову і д-рови Калитовському, котрі стоять на чолї українських орґанїзацій в стрийськім повіті, прийти до себе; надїлив їх острою наганою за орґанїзованє українських Січових товариств і загрозив їм, що на случай, коли би вони відважили ся щонебудь робити в справі української пропаґанди, будуть враз з родинами заслані в Сибір.

Заряд всїх льокалїв і будинків українських товариств і інституцій обняв Андреєв особисто, видаючи членам заказ вмішувати ся в управу тих товариств. „Народний Дім" сконфісковано на власність російської держави і перенесено там русофільське „Общество им. Качковского". В инших льокалях приміщено війско і уладжено шпиталї. Інвентар тих будинків забрали зі собою російські війска в часї їх відвороту з Галичини.

* * *

Дня 28. жовтня 1914 р. оголошено зарядженє ґрафа Бобринського, яке мало на цїли знищенє всїх українських товариств і інституцій. На підставі сего зарядженя розвязано всї українські товариства. За тим зарядженєм слїдувало дальше зарядженє, на підставі котрого відобрано зовсїм спромогу побираня науки в українській мові, дальше заборонено продажу і випозичуванє українських книжок. Всї книжки, друковані в українській мові, мусїли бути передані в руки російських властий. Отся заборона відносила ся також до всїх бібліотек.

Вправдї російські власти не видали загальної формальної заборони уживаня української мови в Галичині, однак українську мову уважали вони лише яко діялєкт російської мови і лише в приватнім ужитю тут і там її терпіли, але дуже часто її висьмівали і нею погорджували. Українській мові самостійности признати не хотїли.

Поодинокі случаї заборони української мови були в повітах: Богородчани і Калуш. Кількох начальників громад навіть покарано за невиповненє сего приказу.

Російська цензура у Львові не дала дозволу на уживанє української мови в письмі і в друку.

При нагоді урядових зборів всїх начальників громад коломийського повіта наказав „ґрадоначальнік" князь Лобанов Ростовський, щоби всякі урядові письма були зладжені в російській мові. Подаючи яко причину свого зарядженя, що він не знає жадного українського письма, сказав: „Нема жадного українського народа".

В повіті Жидачів видано заборону уживаня в письмі української мови і приказано начальникам громад всї урядові письма зладжувати в російській мові.

Поверх 100 визначнїйших Українцїв з ріжних повітів Галичини з причини їх полїтичних переконань заслано в адмінїстраційній дорозї на Сибір.

(Конець буде).

ВІСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Ярославщина підчас війни.

Ярославщина яко пограничний повіт з Мазурщиною була дуже загрожена польщенєм. Українське населенє, яке мешкає серед польської маси в західній части повіту (коло Порохника і в напрямі Переворска), підпало дуже польським виливам і в розговорі уживає найчастїйше польської мови. Хоч супроти Поляків держить ся відпорно, але робить се більше інстинктовно, бо сьвідомої роботи проти польщеня не було, а до того сьвящениками були по найбільшій части москвофіли.

Ярославський повіт числить після переписи з 1910 р. 110 громад, з того 72 з польською більшостю, а тільки 38 з українською. Римо-католики мають в повіті перевагу, бо на 150.301 мешканців повіту було 75.543 (50.2 проц.) римо-католиків, 59.532 (39.6 проц.) греко-католиків, 14.982 (10.0 проц.) Жидів, а 244 (0.2 проц.) инших. Число Поляків при послїдній конскрипції сильно прибільшено коштом українського населеня. Поляків (розумієть ся разом з Жидами) начислено тодї 99.840 (66.8 проц.) отже округло дві третини населеня, Українців всего 47.904 (32.0 проц.), отже заледви одну неповну третину загалу населеня. Близко 12 тисяч греко-католиків зачислено тодї до Поляків, хоч з них уживає польської мови не більше як два до три тисячі. Польщенє українського населеня йшло в Ярославщині головно через польську школу. Та мимо всїх польських зусиль українське населенє не давало ся навіть в самім Ярославі.

Завдяки значному числу москвофільських сьвящеників москвофільство держало ся в деяких громадах. На чолї москвофільського руху стояв парох з Височка о. Іван Станчак, вічний москвофільський кандидат на посла. Щоби зеднати наших селян для москвофільства, він попри москвофільську аґітацію закладав господарські спілки і нїби то дбав про господарське піднесенє селян. На явну москвофільську аґітацію дивили ся наші власти байдужно, а Поляки входили нераз у спілку з москвофілами при нагоді ріжних виборів і на спілку поборювали українських кандидатів. Та все таки українство в повіті (Українцї мешкають у східній части повіту) зростало щораз більше і серед народу мало перевагу, маючи в своїх руках філію і кружки „Сільського Господаря", читальні „Просьвіти" і свої кредитові товариства.

Війна принесла новий погром для москвофілів, але підкосила значно і наших. Власти, головно військові, арештували і вивезли до Талєргофу слїдуючих москвофільських сьвящеників: о. Теодора Дорика з Ветлїни, о. Івана Станчака з Височка, о. Миколу Добрянського з Дубровицї, о. Ілію Левицького з Лазів, о. Антона Рудавського з Монастиря, о. Івана Гомзу з Молодича, о. Теодора Піха з Нанович, о. Івана Дигдалевича з Пелнатич, о. Андрія Гайдукевича зі Сьвятого (помер в Марбах коло Відня на весні 1915 р.) і о. Інокентія Рудавського з Сосницї. Всї вони доси сидять у Талєргофі або є під полїційним доглядом і нї одному з них доси не вільно вернути до своєї парохії.

На доноси Поляків невинно арештовано і слїдуючих укр. сьвящеників: о. Миколу Паславського з Вязовицї (збожеволїв в Талєргофі), о. Володимира Дуба з Полкинь, о. Івана Тарчанина з Цетулї, о. Матвія Хоманя з Ярослава, о. Андрія Наконечного з Заміхова, а на приказ старости Равського арештовано двох українських учителїв: Юрія Шумського з Павлосьової і Володимира Дороша з Цетулї. Українських інтелїґентів держали довший час в Талєргофі і на Угорщинї, а відтак яко цїлком невинних і непідозрілих випустили на волю; тепер вони всї на своїх місцях в повіті.

Арештовано богато селян в Ляшках довгих, Сосници, Височку, Ветлинї, Нановичах, Бобрівцї, Дубровици, Маковиску, Сьвятім; арештовано головно підчас відвороту австрійських війск і то часто без розбору всїх, хто держав з сьвящеником. Арештованих приміщено в звіснім Талєрґофі, де богато з них померло на пятнистий тиф; більшість селян випущено відтак на волю і вони є вже дома.

Арештованя викликали серед наших переполох і тому богато віднїйших українських сьвящеників (о. Киприян Хотинецький з Ярослава, о. Бронислав Ґоцький з Острова, о. Корнило Кузик з Радимна, о. Григорій Калимон з Рипкової Волї і кількох инших) виїхали скоро до західних австрійських країв. Більшість однак українських сьвящеників остала на місци і без перешкоди сповняла свої обовязки, бо безпосереднє сусїдство Перемишля не давало Москалям часу занимати ся близше полїтичними відносинами в повіті.

Лїнія Сяну була, як звісно, двома наворотами головною боєвою лїнією: раз в осени 1914, другий в маю 1915. Полуднева частина повіту через цїлу зиму аж до упадку Перемишля (22. марта 1915) була залита масами російського війска. Частий перехід армій і довготриваючі битви знищили повіт цїлковито, особливо всї села, що лежать над Сяном і деякі села на схід від Сяну. Знищені села є або чисто українські, або переважно українські; західну частину повіту, отже мазурські села війна зовсїм ощадила.

Спалених сїл (в трех четвертих будинків) є 43. Спалені майже зовсїм Маковиско, Червона Воля, Ляшки, Ветлин (257 будинків), Острів (260 будинків), Височко, Лежахів, Сурохів, Лази, Залїська Воля; богато громад стратило половину будинків, инші третину або меньше. Про висоту шкід вказує приміром се, що шкоду воєнну в селї Острів оцїнено урядово на 900 тисяч корон, в селї Ветлин на один міліон двіста тисяч корон і т. д. Зовсїм знищені (спалені) є також місточка Радимно і Сїнява.

Коний і худоби в повіті нема і лиш дехто з господарів має по одній корові, а сї щасливцї, що мають якого здихаючого коня, належать до великих рідкостий.

Через те, що війна знищила якраз українську (східну) часть повіту, а зглядно ощадила польську, нам Українцям грозить в Ярославщинї ще більше народна небезпека.

Селяни не мають вже тепер що їсти, бо анї в осени 1914 анї на весні 1915 задля безнастанних битв не могли нїчого робити в поли і нїчого або дуже, дуже мало засїяли. Тепер не мають нї насїння, нї худоби і знова не будуть могли обробити; населеню грозить голод.

Наше населенє заховувало ся вчасї наїзду зовсїм поправно, чого доказом, що були случаї арештованя і вивезеня селян за австрофільство, приміром в Ветлинї, де на донос москвофілів арештували Москалї пятьох українських селян, яких опісля вивезли в Сибір. З українських інтелїґентів не вивезли нїкого.

Аґітація Москалїв за втечею наших селян до Росії, загально беручи, не вдала ся. З ярославського повіту виїхало до Росії всего небогато душ (з Ляшок 1 родина, з Маковиска 9 родин), але всї вернули; впрочім з инших сїл виїхали хиба поодинокі люди. На православє з селян не перейшов нїхто; мав перейти тільки о. Ілія Маковей з Ляшок довгих, але він помер ще перед приходом австрійських війск.

Повітові власти вернули більше меньше в тім складі, який був перед війною; на чолї повіту стоїть дальше староста Равський. Вернули і наші люди і зачали відбудову своїх знищених господарств. Давної нагінки на Українців вправдї нема, але не мають вони і належитої помочи від державних чинників.

Справу відбудови повіту поведено так, що не утворено повітового комітету при старостві, тільки само староство веде відбудову (староста Равський, комісар Бочковський і інжінер Соболевський). До помочи старостви в справі відбудови утворено тільки комітети місцеві по громадах. До помочи при відбудові спроваджено до кождої громади 20 до 40 московських бранців. Правильної нової будови знищених сїл староство ще не переводить. Староство закупило дрова в лїсах князя Чарторийського, ґрафа Замойського і в инших дїдичів і видає селянам-погорільцям на відбудову дерево вартости 245 К і з того дерева мусить собі селянин сам відбудувати чи направити знищену хату або господарські будинки. Доси видано кілька тисяч асиґнат, та всего дотепер тільки парусот дістало дерево. Селяни мешкають по стодолах і стайнях. Голод і холод спричиняє недуги серед українських селян; дїти мруть масово. Худоби нема, поживи нема, за робітника тяжко і на весні селяни оброблять дуже мало, хиба що військовість згодить ся дати до полевих робіт військові коні. Се є одно з найважнїйших домагань наших селян. Селяни жалують ся загально на причинкову комісію, бо сотки українських родин покликаних до війска, мимо безграничної нужди не одержують нїяких підмог.

При видїлї повітовім утворено ратунковий комітет. До комітету входить аж 8 дїдичів, 2 польських сьвящеників, 1 хлоп Мазур, а з Українцїв о. Бронислав Ґоцький з Острова та о. Іван Косоноцький з Залїської Волї. З сего комітету для селян нема нїякого хісна, бо польські дїдичі, маючи перевагу в комітетї, дбають хиба за себе, тим більше, що польське сїльське населенє потерпіло розмірно дуже мало.

Одним почерком пера розвязано майже всї громадські ради в українських селах, установляючи всюди правительственними комісарами Поляків (звичайно народних учителїв або двірських офіціялїстів); з Українцїв комісарем правительственним іменовано тільки одного п. Дуба. Розвязано громадські ради не лишень там, де був москвофільський сьвященик, але і там, де є сьвідомі люди і наш діяльний сьвященик (пр. Ришкова Воля). Громадська писарка опинила ся також в польських руках і длятого тепер всюди слїдно польщину, навіть там, де Поляків зовсїм нема. Громадських рад в польських селах не розвязано.

Війна поширила серед народу одно лихо — іменно пиянство. Ширять його Жиди, котрі на всїм хотять зробити добрий ґешефт. Треба признати, що староста Равський видав зарядженя проти тайного шинкованя горівкою, але підчинені орґани не все остро виступають проти тайних жидівських шинкарів. Для спиненя пиянства належить безпроволочно видати дуже острі міри і силою спинити се страшне нещастє, яке з причини пиянства грозить селянам. Намісництво, не оглядаючи ся на хвилеві доходи з податку від горівки, повинно в цїлім краю після одноцїльного пляну насильно спинювати пиянство, маючи на оцї добро держави і будучих поколїнь.

Українські інтелїґенти розпочали вже відновy нашого громадянського житя. Воєнна заверуха зменьшила однак значно наші ряди, покликуючи під оруже більшість наших сьвітських інтелїґентів Ярославщини. Наші ряди зменьшили ся і тим, що в часї битв в маю 1915 погиб о. Орест Гнатишак з Сурохова, поцїлений шрапнелем коло своєї церкви. Доси відновлено і введено в рух українські товариства кредитові „Добробут" в Ярославі, „Касу задаткову" в Радимнї і „Надїю" в Порохнику. Відновлено філію „Сільського Господаря" в Ярославі, з якої рамени була дня 2. лютого с. р. депутація (о. Киприян Хотинецький і о. Бронислав Ґоцький) у старости Равського в справі співділаня філії в акції відбудови повіту і акції ратункової та в справі поборюваня пиянства, порушуючи при тім наші народні домаганя. Староста прирік зробити по думці бажань філії, але доси зробив небогато. Дня 4. лютого с. р. явила ся у старости друга депутація від українського духовенства (о. Хотинецький, о. Григорій Калимон і о. Ґоцький) в справі поборюваня пиянства і в справі непошанованя прав нашої мови, на що староста звиняв ся тим, що не має відповідних друків в українській мові, що українські громади пишуть по польськи (звісно, бо там установлено правительственними комісарями самих Поляків) і що оголошеня в українській мові приходять з намісництва дуже пізно, а польські сейчас. Тут звернемо увагу, що наші люди за мало обстоюють язикові права. Боятн ся нема чого і про кожде надужитє полїтичних властий в тім напрямі треба доносити до президії намісництва в Бялій. Просьвітного руху в повіті нема; рухливійші люди обмежують ся головно до поширюваня між народом „Свободи" (львівської). Вкінци згадаємо, що москвофільські господарські товариства замкнені дальше (кредитові товариства також), а їх майно знаходить ся в заряді, зглядно в переховаvю полїтичних властий. Треба, щоби наші люди сї товариства чим скорше взяли в свої руки, як се вже стало ся в инших повітах.

Відносини в селї Орове (пов. Дрогобич).

В громаді Орове зложено на зазив місцевого пароха о. Єронїма Моравського, а при співділаню начальника громади Івана Наума, секретаря громадського із Стинави Василика та Захарка Гладкого і Михайла Андріїшина на цїли патріотичні 262 кор. Квоту ту розділено як слїдує: 1) на скарб Українських Січових Стрільцїв 50 кор.; 2) на фонд немічників (інвалїдів) Українських Січових Стрільцїв 40 кор.; 3) на полонених Українцїв з Росії 22 кор.; 4) на ялинку для хорих жовнїрів у шпитали у Львові ул. Коперника ч. 36 — 50 кор.; 5) на дарунки для полонених в Росії 50 кор. і 6) на підводне судно „У-12" 50 кор.

Кромі сего зібрано в тій громаді минувшого року в церкві при відповідних торжествах на Червоний Хрест 80 кор. і на захист ім. митр. Шептицького 70 кор.

Зазначити треба, що перед чотирма роками, нїм прийшов сюди теперішний парох, село Орове було на скрізь москвофільське. Була читальня Качковського і „Русская Пожарная Дружина", з котрих тепер і слїду не лишилось, а за се є тепер читальня „Просьвіти", „Кружок Господарський" і „Сїч". До громади приходить нинї понад 20 чисел „Свободи" (львівської), а межи передплатниками є 6 жінок. Що така зміна вийшла громаді в хосен, сьвідчать про се неоднократні заяви самих тутешних селян. Іменно при ріжних нагодах заявляють вони: „Щастє має наше село, що на кілька лїт перед війною прийшов до нас теперішний парох Українець і осьвідомив село. Бо як би ми були зістали ня на тій блудній дорозї, по котрій нас перше провадили, то кільки то з нас було би днесь арештованих, а може навіть страчених".

Громадська старшина і взагалї всї мешканцї села поводили ся при моральнім проводі свого пароха підчас московського наїзду так відпорно проти всяких заряджень ворожих властий, що по прогнаню відси Москалїв австрійські власти лишили ту саму громадську старшину, що була перед війною. Є се отже одна з немногих громад в дрогобицькім повіті, де не розвязано громадської ради і не установлено правительственного комісаря.

Тільки дало би ся сказати доброго про громаду Орове, але на жаль мають його мешканцї одну дуже велику хибу, а се наліг до пиянства. Вже від давна має Орове лиху славу одного з найбільше пияцьких сїл. Були случаї, що навіть громадські радні цїлими днями або і по ночах в коршмі запивали ся, а що ще гірше, то се, що тут навіть декотрі жінки пють по коршмах, а були випадки, що на ганьбу і встид навіть дївчата до коршми на пиятику заходили. А є тут в селї аж чотири коршми головні, а друге тільки побічних. В громаді є понад 20 жидівських родин, а ті, як відомо, жиють по більшій части з темноти нашого народу.

Є однак в Бозї надія, що воно з часом змінить ся на лїпше, як люди будуть дальше іти по тій дорозї до просьвіти і отверезїня, по котрій провадить їх теперішний парох о. Єронїм Моравський.

(З львівської „Свободи").

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
$.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

УТЕЧА УКРАЇНСЬКОГО СІЧОВОГО СТРІЛЬЦЯ З РОСІЙСЬКОГО ПОЛОНУ.

Підхорунжий У. С. С. Могильняк, що тепер у битві під Семиківцями дістав ся вдруге в полон, оповідав мені про свій перший полон ще в Карпатах і про втечу з нього ось що:

До села Климця вислано цілу компанію ополченців з двома офіцирами, яка дістала ся до неволі. В вечер о 9. годині вислав курінний Коссак розбиту сотню Дудинського, в якій було тоді 80 люда, на її місце. В тій сотні був і я. Дорога вела крізь смерекові ліси. Сніг упав тоді великий і треба було глибоко бродити в нім. При нашім відході сказав нам курінний, що Росіяни, які стояли коло Климця, хочуть піддати ся. Через те йшло ся весело та свобідно. Ми підійшли під село. На його місци побачили ми тільки купу згарищ. Все те недавно спалено й подекуди тліли ще бальки та крокви. Лишень церква й коршма стояли ненарушені. Свому положеню завдячували обидва будинки, що оцілїли від огня, бо стояли оподалік від села. Тепер мали ми за задачу спалити ще й їх, щоб Росіяни не мали за чим скрити ся. — Сотня не знала добре положеня й тому задержала ся на початку села. Тепер сотник Дудинський запитав, хто хотів би добровільно зголосити ся на те небезпечне й ризиковне діло, а саме підсунути ся під церкву й коршму та спалити їх. До сього треба було двох людий. Нас двох: я й тов. Артимюк зголосили ся спалити ті дві будівлї.

Сотник згодив ся. Скриваючи ся поза коминами й поза плотами, які остали ся зі спаленого села, почали ми підлїзати. Наперед долізли ми до коршми, бо вона була близше нас. У коршмі почули ми якісь притишені голоси, а огонь у печі вказував на те, що там хтось господарює. Не було сумніву, що се були Росіяни. Хвилька надуми — і ми прожогом ускочили з готовими крісами до середини. В коршмі застали ми таку сцену. Один Росіянин сидів за столом і щось їв, другий лежав горілиць на лаві, а третий щось робив коло печі. Вони, не сподіваючи ся нападу, поскладали всі три кріси в кутку. Як тільки ми ввійшли, вони сильно перелякані попідносили руки в гору. Ми забрали їх у полон. Все те стало ся дуже скоро й без гамору. Забравши полонених, ми завернули тою самою дорогою до своїх.

Дальше пускати ся до церкви або палити один з будинків було неможливо, бо не було кому стерегти полонених. Відпровадивши полонених, ми вернули ще раз, щоби сповнити приказ. Церкву треба було скорше спалити, бо вона було якого пів кільометра за коршмою. Тому ми минули тим разом коршму й посували ся обережно дальше. Всюди було тихо й не зраджувало присутности ворога. Про трох зловлених Росіян думали ми, що се певно якась мала патруля. Та ледви ми минули коршму, як з ліса, що віддалений 50 кроків від коршми, вилетіло кільканайцять постатий і з криком: „Братец, кидай ружйо" — обскочили нас. Так стало нас двох супроти переважаючої сили Росіян. Не було що робити. Ми піддали ся... Зараз запровадили нас до командіра-прапорщика й він випитував нас про Австрійців. Також конче хотів знати й довідати ся, чи ми не Стрільці, де Стрільці находять та скільки їх. Але не довідав ся нічого. Ми казали, що ми краєва оборона 33 полку піхоти й нічого не знаємо. На тім скінчило ся допитуванє нас.

Прапорщик велів своїм людям зробити розстрільну та ждати, аж наші підуть уперед, а потім заскочити їх ззаду. Але видно, сотня, занепокоєна нашою довгою неприсутностю, змізкувала, в чім річ, і не пускала ся дальше. Прапорщик дурно ждав на легку добичу. Не дочекавши ся, він завернув. Нас попровадили через Лису Гору. Вже на Лисій Горі уложив я собі плян утечі, але не міг його виконати. Я сподівав ся застати її порожною, тимчасом стояла на ній велика маса артилерії й переходили численні відділи війск. Утікати було неможливо. Треба було ждати на лїпшу нагоду. З Лисої Гори зійшли ми до Тухольки. Там застали вже більший транспорт полонених. А саме була там компанія краєвої оборони, зловлена в Климці, і сімох Стрільців. Стрільці стояли осібно від краєвої оборони. Про них знали, що вони Стрільці, і якийсь висший офіцир дуже на них кричав. Нас прилучили до краєвої оборони, бо взяли нас за жовнірів 33 полку піхоти. Я почав прислухувати ся, що таке саме викрикує лютий Москаль. Чую, а він верещить: „Признайте ся, кажу вам ще раз, хто з вас стріляв і убив одного з наших у тім часі, як ви піднесли руки до здачі! Признавайте ся! Бо як ні, я вас „падлеци", „ізменнікі", „бунтовщікі" велю повішать, як псів". Та ніхто не обзивав ся й не признавав ся. Видно, не думали видати товариша, або все те було неправдою. Так той офіцир, накричавши ся до схочу, мусів відійти з нічим і їм нічого не зробив. Як я потім довідав ся, то на них показали хлопці в Козьовій, що се охотники, подібно, як і на нас показували (Козьова, пов. Сколє, се чисто москвофільське село, мешканці якого добре знали Стрільців, бо Стрільці кілька разів через нього переходили).

З Тухольки попровадили нас до Сколього. В Сколім повідбирали нам зимові кожушки й казали: „Вам там і без них буде тепло". Опісля попровадили нас до Стрия. Ніч, зимно, їсти хочеть ся! Скільки ми набідували ся, намерзали ся, заки дійшли до того Стрия. Була 2 година по півночі, як ми ввійшли до міста. Примістили нас у брудній касарні, де ми перележали до рана. Московська господарка пробивала ся на кождім кроці. Бруд, нехарність, плюгавство всюди, де тільки глянути. Солома зогнила ціла, аж рушаєть ся від усілякого рода погані. В такій палаті перебідили ми ту ніч. Досьвіта побудили нас і дали нам якоїсь зупи з сухарями. Се була перша їда, яку ми дістали за цілий час нашого полону. В часі тяжкого маршу з Климця до Стрия (10 миль) не дістали ми ні кусничка хліба, ні ложки страви. Не диво отже, що тепер і зупа з сухарями так дуже нам смакувала. Певно, що як би стрілецький кухар дав був коли таке їсти, ніхто й не кушав би. По „сніданю" запакували нас на поїзд і ми на льорах (відкриті зелізничі вози), серед великого зимна, заїхали до Львова.

Львівське населенє приймало нас дуже прихильно. Передівсім Українці співчували з нами й давали нам, що могли. Деякі Поляки ликували з великого транспорту Австрійців, бо симпатизували з Москалями. По Львові водили нас головними улицями „на показ", а потім запровадили до „Дому інвалїдів" і там умістили.

Я яко однорічний охотник мешкав разом з двома полоненими офіцирами. Що дня приходили сьвіжі транспорти полонених. Памятаю, одного дня прийшло 20 офіцирів. Харч для полонених був злий. Офіцири діставали по рублеви на день і замовляли собі приватно. Я яко „старший унтер" діставав теж рубля денно. Мій товариш недолї тов. Артимюк виїхав з найблизшим транспортом до Росії, а я почав крутити. Думка про втечу ані на хвилю не покидала мене. Я рішив ся як найдовше остати ся у Львові, а потім при найблизшій нагоді втікти. Незабаром така нагода трапила ся.

До нас приходили панни-Українки і приносили нам їсти, папіроси, білє і т. ин. та роздавали всім, без ріжниці нації й віри. Я призвав ся їм, що я Січовий Стрілець і вони обіцяли помогти мені при втечі.

Раз принесли мені вони десь роздобуту перепаску на рукав російського червоного хреста, з урядовою печаткою. Тепер я міг уже з нею вийти до міста, бо богато австрійських полонених санітетів робило службу при російських шпиталях. Панни вийшли наперед, а я за ними. Так дійшли ми аж на улицю Бема. Там впровадили мене до одної камениці і я перебрав ся в цивільне убранє. В тій камениці мешкав я через кілька днів. Опісля дістав місце я ключника в російській пекарні. Платня виносила денно 1 рубель 70 копійок. В пекарні перебув я 2 неділї. Опісля мене віддалили, бо приїхали пекарі з Росії.

У Львові пізнав ся я зі Стрільцями, які давнїйше повтікали з неволї та працювали серед тяжких обставин для української справи. Вони не були навіть зголошені у Львові і тому мусіли дуже крити ся. Переховували ся виключно в домах Українців. Робота тих Стрільців полягала на нотованю важнїйших спостережень і передаваню їх австрійським війскам. Москалї довідали ся про те й почали ся зараз труси й арештованя. При тім арештували тов. Палащука і мали ставити перед военний суд, але він утік їм знову. Решта Стрільців-утікачів укривала ся тим робом, що пересиляла ся з дільниці до дільниці. Напр. поліція перетрусила IV. дільницю, то зараз усі Стрільці переносили ся до неї. Всетаки оставати ся довше у Львові було небезпечно. Я мусів утікати чим скорше.

Зі Львова поїхав я до Станиславова. Одначе там відбували ся ще більші арештованя Українців ніж у Львові. Треба було і відси забирати ся. По чотиро-дневнім побутї в Станиславові пійшов я до Устя-Зеленого, а відси до Стінки за Дністер. Там думав я продерти ся до австрійського війска. Та на жаль Австрійці зробили тоді відворот і я не міг думати про те. Знеохочений, стративши всяку надію на поворот до товариства, зайшов я аж до Милованя. Там перебув кілька тижнів у господарській школї тай учив ся хоч-не-хоч садити, плекати й щіпити дерева. Управитель представляв мене потім Росіянам яко молодого вчителя. Коли Росіяни робили величезний відворот у великім неладі, вдало ся менї дістати ся до своїх. Тепер уже легко дістав ся я з Милованя до Вільшаниці, з Вільшаниці до Отинії, а опісля до Станиславова, де здибав наших Стрільців.

Роман Купчинський.

СПРОСТОВАНЄ.

В 35 числї „Свободи" поміщена була допись п. Миколи Величка п. з. „Як ми аґітуємо?" У тій дописи п. Величко висловив свій жаль редакції зглядно адміністрації „Народної Волї", котра в його перекладеній брошурі змінила слово „Ukrainian" на слово „Russian".

Ми мали право вірити, що п. Величко сю справу добре провірив, бож він виразно написав: „А брошура ся друкована в українській друкарні „Народної Волї".

Дня 24. марта с. р. дістали ми від редакції „Народної Волї" довгеньке спростованє на допись п. Величка п. з. „Чіпив ся як пяний плота". У тім спростованю подаєть ся такі факти: „1) Брошура справді складала ся в друкарни „Народної Волї", але лише українська частина тоїж. 2) З брошурою сею редактори „Народної Волї" не мали абсолютно нічого до діла. 3) З брошуркою сею мали до діла лише завідатель і формен друкарні „Народної Волї", а на скільки вони в тій справі причасні, се найлїпше пояснять їх власні заприсяжені зізнаня". По наведеню тих фактів слїдує зараз заприсяжена заява управителя друкарні „Н. В." п. Дамяна Бориска, а за нею заява формена тоїж друкарні п. Т. Шопея.

В надісланім нам спростованю „Народна Воля" переводить довшу особисту полєміку з п. Величком і говорить між иншим таке: „В поясненє тим, хто пана М. Величка не знає, можемо сказати, що п. М. Величко чоловік молодий, але не без деякого образованя, бувший редактор (покійної вже нині) часописи „Україна", словом чоловік, який повинен розуміти вагу безпідставного публичного обвинувачуваня других людий. І тому ми сподїємо ся, що пан Микола Величко цофне своє оскарженє на шпальтах „Свободи" та в сей спосіб постарає ся заподіяну редакторам „Народної Волї" кривду бодай в части направити. Як жеж ні, то пан М. Величко потвердить тільки підозрінє деяких може трохи й злобних людий, що допись пана М. Величка була свого рода його іспитом („екзаментом"), на підставі якого пан М. Величко сподївав ся дістати який джаб при Українськім Народнім Союзі".

Завізваний в той спосіб публично, п. Величко прислав нам з просьбою о поміщенє ось-таке „оправданє", яке містимо без ніяких змін:

ВІДПОВІДЬ У ВІДПОВІДЬ.

Хочу бути альтруїстом, а ні як редакція „Народної Волї" закидає менї, наче би я мав якісь надії дістати „джаб" при Українськім Народнім Союзі і в тій цїли писав згадану допись „Як ми аґітуємо?" Ні! Згадана допись була писана під натиском мойого питомого сумлїня, яке уважало за слушний крок опублїкувати перед ширшим загалом поступок „Народної Волї". Я чув обовязок.

До сеї справи я мав вже давно забратись, сейчас по опущеню брошурою друкарського порога. Однаково-ж я все ще ждав; я хотів дійти правди до кульмінаційної точки. Я кілька разів запитував п. Киянського, що се (слово „Russian") має означати? Добр. Киянський у відповідь відказував, що він сам є в тім втаємничений. З огляду, що ся відповідь була для мене нічовартною, я посьмілив ся вдруге на запит. І на се одержав відповідь, що так одержав він з друкарні „Народної Волї".

Чи потрібно було менї більше фактів в сїй справі? Провірювати справу в дальшім тягу — було неможливо, бож найголовнїйший сьвідок так твердить! На тій власне основі я взяв ся писати допись „Як ми аґітуємо?" Годіж бо не довіряти людям, котрі займають в суспільности таке визначне місце, як редаґованє часописї...

Щодо дальших мотивів зі сторони „Народної Волї", що „Свобода" повинна була віддати мене під лїкарський нагляд — є цїлком злишні. Лише люди, що самі були і є можливо під лїкарською опікою, дораджують другим такої паради...

Дальше, не треба закидати „Свободі", що вона містила сю допись тільки тому, „що в ній пан Величко „паскудить" редакторів „Народної Волї"... „Свобода" розуміє вагу свого завданя і так поступає як повинно бути. „Свобода" розуміє се красще „Н. Волї", що завданєм її є служити народній справі! І „Свобода" дійсно так робить.

По нитці до клубка, як було сказано свого часу в „Н. В.". Можливо, що так виходить після відповіди „Н. В.", що я помилив ся, та тут не можу закинути собі нічого. На згадані твердженя п. К. я поклав віру — сильний аксіом. Я однаковож не був та й тепер не є пророком, ані психольоґом, щоб можна довідатись про думки другої людини.

Представляючи собі дійсність, можливість такого вчинку — я не міг і не повинен сього затаїти. Сього вимагає і карність і справедливість.

Через помилки добиваємось до правди. І в тім власне суть, що колиб „Свобода" не була умістила згаданої дописї, я і инші булиб глядїли на „Н. В." кривим оком і булиб їй закидали се, що я закинув в ч. 35. „Свободи".

Однаковож ще одна квестія. Формен друкарні „Н. В." заприсяженим зізнанєм твердить, що черенки, якими набрано слово „Russian" є відмінного крою від черенок „Н. В.", бо він се провірював. Значить — як формен так і менаджер д. Д. Бориско бачили сю брошуру вже довший час перед моєю дописою. Заходить тепер питанє: Чому сі добродії не показали ту брошуру редакторови „Н. В." і не постарались оголосити в „Н. В." щось в роді покликy до своїх читачів, щоб ті на юнійних мітінґах не принимали тої брошури? Чому редакція „Н. В.", знаючи, що се є велика шкода і кривда для нашої справи, не запротестувала проти сього; не віднеслась з просьбою до читачів, щоб ті зажадали від Юнії иншого накладу. А впрецінь до сього члени мали право; але не було кому завізвати їх до сього...

Може у вас брак часу застановитись над тою справою, а може на се не ставало місця в часописї? Був час і місце було! Були і люди, щоб се порушити, бож впрецінь д. Д. Бориско цїлий тиждень перебирає полову і вибирає „зернятка", то чи не міг вибрати „зернятко" і в тій справі. Міг, однак — не хотів, видно. Є охота занотувати, що Гол. Уряд У. Н. Союза здетронїзував предс. Контр. Комісії, чи предс. сам уступив — меньше з тим; є місце і охота занотувати, що Гол. Уряд У. П. Р. О. усунув гол. касієра. На се, щоб братови печінки гризти, є аж надто місця, хоч се мало що вартає, а до такої справи — брак охоти до роботи...

Мене, що посьмів порушити сю справу, прозвано хорим і зарекомендовано до лїкаря... Боже, вийми душу, дай їм розум, бо не знають, що роблять...

Микола Величко.

НОВИНКИ.

РОБІТНИКИ ЗІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДО КАНАДИ.

Департамент рільництва в Манїтобі зробив зарядженє на спроваджене 3.500 робітників зі Злучених Держав до Манїтоби для фармерів, аби їм помогти обвеснуватись. Провінціональне правительство робить се тому, бо многі сини фармерів вписались до війска, в наслїдок чого вже тепер оказуєсь великий брак робітників. Мілїційний департамент недавно прибіцяв провінціональному департаментови рільництва, що розпустить жовнїрів на роботи в часї сіяня, та се не відповість вповні бракови робітників і правительство рішило спровадити зі Злучених Держав 3.500 робітників. Роботу в сїм зглядї вже розпочав пров. аґент іміґрації в Сент Павл.

ВІСТИ З ВОЛИНІ.

Понад річкою Стиром розстелила ся земля давних Лучан, — тепер вона входить у склад Волинї. На високих берегах Стира, де земля Лучан (тепер Волинь) межує з Полїсєм (давнїйшою деревлянською землею), красуєть ся колишня столиця Лучан, місто Луцьк. Богато луцької землї загарбали собі поміщики; але від кількох десятків лїт на їх землях поселили ся ріжні кольоністи (Німці, Чехи, Білорусини, Мазури й инші). Всїм було тут доволї місця та хлїба, всїм жило ся добре. Люди богатїли матеріяльно й розвивали ся культурно; просьвіта, кооперація, сїльське господарство — все, одно перед другим, поспішало ся наперед. Але от, як у днї праведного Йова, налетїла буря з заходу та цьвітучий край обернув ся в „мерзость и запустѣніе". Що стало ся і що дїєть ся, — трудно описати й повірити, але колись-то воно попаде до історії. Є тут хлїбороби, але вони не господарюють; є школи, але в них нема науки; є дїти, але вони не вчать ся; є вчителї, але вони не вчать. Пятий місяць перебувають вони без служби й без хлїба, бо не одержують вони ні платнї ні якоїсь підмоги, а вчити їм не дозволяють. І сидять вони (а тепер лежать уже) й читають (бо співати не дадуть ради) псалом: „На рѣкахъ вавилонскихъ тамо сѣдохомъ и плакахомъ, внегда помянути намъ"... — а згадувати є про що.

П. Голубович.

НОВІ ЗАСЛАНЯ У ГРУДНИ І З ПОЧАТКОМ СІЧНЯ В РОСІЇ.

В останних часах збільшило ся значно число осіб, висланих із Києва адміністративним порядком за „неблаґонадьожність"; між ними найбільше австрійських горожан, виселених свого часу російськими властями. І так з початком грудня м. р. вислано з Києва 16 австрійських горожан до Казанї і 40 до Іркутска, а галицького виселенця І. Журавицького виселено дальше в іркутську ґубернію за осуджуванє діяльности російських війск. Рівночасно вислано 2 російських підданих до Воронїжа, 4 до Іркутска, 4 до орловської й 9 до казанської ґубернії. З початком січня с. р. відійшла знов більша пайка „неблаґонадьожних" на далекий схід. І так вислано 7. січня с. р. 45 осіб до іркутської і 15 осіб до казанської ґубернії, а 10. січня 12 осіб до казанської ґубернії і 102 до іркутської, між ними тільки 2 „Росіян" і 6 Жидів, а аж 96 Українців і Поляків. Крім того відійшли ще з Києва дрібнїйші партії засланих з кінцем грудня м. р.

З РОСІЙСЬКОГО ПОЛОНУ.

Іван Криницький, рез. офіц. 30. п. п., ранений в битві під Буськом 26. серпня 1914, знаходить ся в полонї: Росія, Сибір, гор. Барнаул, ґубернія Томска. З Українців є там також Теодор Романишин, учит. рогатинської ґімназії, Андрій Олексюк, судія з Лопатина, Богдан Бариш, Карпин (учит.), Стасів (учит.). — Усї просять своїх знакомих подати про себе вістку.

ДОПУЩЕНЄ ЖИДІВ ДО АДВОКАТУРИ В РОСІЇ.

На засїданю ради міністрів з 11. січня с. р., порішено — як доносить „Російський державний вістник" з 14. січня с. р. — допустити Жидів до адвокатури при всїх судах апеляційних округів у Варшаві, Вильнї і Одесї, де можуть творити 15% усїх адвокатів і адвокатських помічників, і в Петербурзї та Києві, де можуть творити 10% усїх адвокатів. В инших повітах може бути тільки 5 прц. Жидів-адвокатів.

НАПАД ВОВКІВ У ГАЛИЧИНІ.

Підприємець у верченю копалень нафти в Бориславі, Микола Мельник, котрий мешкає в Сопові коло Коломиї, доніс властям, що в останнім часї в дорозї до Яблонова під селом Мишиною напали його два вовки. Завдяки скорости коний він спас житє.

ПЕСЄ МЯСО В ВАРШАВІ.

Крім волового мяса, баранячого, вепрового, кріликового і кінського зареєстровано в Варшаві урядово новий ґатунок мяса — песього. До недавна уживано його потайки в пятирядних реставраціях і масарнях; тепер — як доносить „Курєр Варшавскі" — міська різня одержала порученє принимати до битя псів. За забитє пса, призначеного на споживє, визначено оплату 10 копійок.

ЖИДІВСЬКА МОВА В НІМЕЦЬКІМ УРЯДОВІМ ОРҐАНІ.

В Білостоці на Литві виходить урядова часопись, що доси друкувала ся по нїмецьки й польськи, а від 15. січня с. р. друкуєть ся також по жидівськи.

БАНДИТИЗМ У КОРОЛІВСТВІ ПОЛЬСЬКІМ.

Краківська ґазета „Нова Реформа" доносить з Влоцлавка, що язвою для міста й околиці є ціла банда провокаторів, що складають ся з шумовин суспільности, з торговельників живим товаром, сутенерів, злодіїв, давних московських провокаторів і инших шантажистів. Між тими шпіонами також дуже богато ніби поважних горожан, що хотять уходити за порядних людий. Сї шпіони-бандити провокують і тероризують спокійну місцеву людність, видурюють гроші, а тих, що не хотять їм оплачувати ся, переслїдують фальшивими доносами. Наслїдком того відбуло ся в короткім часї перед сьвятами коло сорок ревізий в містї у людий Богу духа винних. Щоби тому зарадити, власти оголосили перший спис місцевих шпіонів-бандитів, 27 назвиц.

ЗБОРИ ДЕЛЕҐАТІВ НАСЕЛЕНЯ ЗАНЯТОЇ СЕРБІЇ.

З Білгорода, столиці Сербії, доносять: В місцевости Ґорні Міліковац відбув ся перший окружний з'їзд під австро-угорською управою. Взяло в нім участь над 100 офіціяльних висланців всїх округів Сербії, обсаджених австро-угорськими війсками. Поручник Буман отворив з'їзд промовою, розвиваючи проґраму, яка має за цїль тільки культурний поступ сербського краю і його населеня, доси важко навіщуваного політичними інтриґами. При кінци нарад учасники вислали до військового ґубернатора ґр. Саліс-Зевіса телеґраму, в якій просять о принятє вислову пошани і пїдданя. Ген. ґубернатор подякував телеґрафічно всїм учасникам за привіт і висловив горяче бажанє, щоби всї вони ревно працювали, щоби нарід дійшов до спокою і вдоволеня.

По нарадах відбув ся бенкет, підчас якого архимандрит Маркіян підніс оклик в честь цїсаря Франца Йосифа яко батька своїх народів.

Учасники з'їзду розійшли ся в глибокім переконаню, що їх вітчину жде нова щаслива будучність.

Так подає австрійське телеґрафічне бюро.

1500 ЛЮДИЙ СКЛАДАЮТЬ ПУБЛИЧНО ПОДЯКУ ЗА ЗДОРОВЛЄ І СИЛУ.

Зложена присяга є доказом правдивости Болгарського способу здоровля.

СТОЛІТНЄ ЖИТЄ.

Чи знаєте о Г. Г. фон Шлікова тайні доброго здоровля і довгого житя?

Його **МАРВЕЛ БОЛГАРСЬКИЙ КРОВНИЙ ЧАЙ**, що складаєть ся з листків, кори, цьвіток, корінців, зернят ростин, що ростуть в ріжних сторонах сьвіта, є зроблений стародавним тайним способом. Чай сей усуне з організму шкідливі частини, що спричиняють много смертельних хоріб.

ВІДЗИСКАНА СИЛА, УСУНЄНЄ БОЛЮ ГОЛОВИ, ЛУЧША ОХОТА ДО ЇДИ, СПОКІЙНИЙ СОН, УСУНЕНЄ ДОКУЧЛИВИХ БОЛІВ ЖОЛУДКА і правильне ділане внішних органів, то будуть найлучшими доказами доброго здоровля.

Болгари, що найдовше жиють зі всіх людий на сьвіті, знають ту тайну. Жінки їх мають подиву гідні очи і лице. Їх діти є взірцем досконалого здоровля. ЯСНІ ОЧИ І РУМЯНЕ ЛИЦЕ Є ПРИЗНАКОЮ ДОБРОГО ЗДОРОВЛЯ. Усуньте з тіла отрую і РЕВМАТИЧНІ БОЛЇ за помочию фон Шлікова Марвел **БОЛГАРСЬКОГО КРОВНОГО ЧАЮ.**

ЖІНКИ, ЩО МАЮТЬ БЛІДУ ЦЕРУ І ВСІ ЧЛЕНИ РОДИНИ повинні уживати фон Шлікова Марвел **БОЛГАРСЬКИЙ КРОВНИЙ ЧАЙ**, сей природний чистець крови. Буде він приятелем Вашої родини в потребі, коли треба буде зменьшити горячку або запобігти перестудженю.

Тут є подана заява, зложена під присягою, яка Вас о тім пересьвідчить. В ній говорить ся не о однім, але о пятнайцятьох людях, які зложили письменну подяку за лучше здоровлє і задоволенє.

ЗАЯВА.

СТЕЙТ ПЕНСИЛЬВЕНІЯ) С. С.
ПОВІТ АЛЛЕҐЕНИ)

Від минувшого жовтня Марвел Продуктс Фірма, 316 Ліберти Аве., Пітсбург, Па., отримала звиш 1500 дописий від ріжних людий, що уживають фон Шлікова Марвел Болгарський Кровний Чай, в яких дописувателі признають, що їх здоровлє поліпшило ся, а давна хороба вилічена тільки завдяки сему, що все уживали і мають під рукою кождого часу сей славний лік. Я сам з охотою пю сей чай а знаю особисто сотки людий, що його уживають. Признаю також, що фон Шлікова Марвел Болгарський Кровний Чай уживають десятки тисячів мущин, женщин і дітий і висилаєть ся його пакунковою почтою богато тисячам людий в Злучених Державах, Канаді і по цілім сьвіті, о чім сьвідчать несчислені дописи і подяки, між ними і моя.

Кароль Ф. Айхарт,
234 Лігай Аве., Пітсбург, Па.

Присягнено і підписано при мені дня 9-го марта 1916.

(ПЕЧАТЬ) **ДЖАН Ф. СВІНЕЙ,**
публичний нотар.

Моє право кінчить ся 21. січня 1916.

Одну велику родинну дозу Болгарського Кровного Чаю, яка вистарчить на 5 місяців, за $1.00 вишле денебудь:

Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

ЖАРТИ.

Мудрі гості.

Се, про що розкажу, діялось в одній з парижських гостинниць. Туда зайшло було якраз тоді, коли властителя гостинниці не було дома, пять досить порядно убраних панів, а засівши коло стола покликали слугу.

— Ми всі хочемо їсти обід — відізвав ся один.

— А добре нас обслужіть — відізвав ся другий до слуги — то дістанете від нас добре напивне.

Слуга, який недавно заїхав з села в Париж, хотів показатись, що він зручний в обслузі. Митю застелив стіл і обслужив гостий.

По обіді розпочалась між гістьми жива бесіда, а кождий заявляв, що хоче за всіх платити обід.

— Я все заплачу — сказав якийсь панок.

— Ні — я заплачу — відізвавсь другий.

— Ані ви, ані ви — відказав третий, тільки я заплачу, а то тому, що я між вами найстарший віком.

Ось така суперечка велась досить довго і наші панки ніяк не годні були погодитись.

Нараз встає панок, який доси тримавсь осторонь бесіди і так каже:

— Як виджу, мої панове, ви не погодитесь, длятого я вам пораджу ось що: Най о тім, хто має платити, рішає жереб. Завяжім ми слузі хусткою очи, а той з нас, кого він опісля діткнесь, заплатить все.

Всі дуже охочо згодились на таку раду, завязали кельнерови очи і запровадили його в кутик. Тимчасом наші гості потихенько винеслись за двері. За яку мінуту входить господар, а слуга з завязаними очима, вчувши кроки, йде просто до господаря і ловлячи його каже зі сьміхом: „Ви платите всьо!"

Здивований господар нагримав на слугу, що він у білий день бавить ся „цюцюбабки" і казав сейчас скинути хустку з очий.

Та якже здивував ся слуга, скинувши хустку, коли не побачив зі своїх гостий ані одного.

Аж тепер пізнав, як то його ошукали. Сейчас метнувсь по поліцію, але вже було запізно. По наших добрих гостях і слід застиг.

Се не до него.

Підчас гарматної перестрілки в одній місцевости в Галичині мужик орав поле. Підїхав до него жовнір з передної сторожі і каже уступити ся з поля. Мужик потряс головою й оре дальше.

— Алеж, чоловіче, — каже жовнір, — зійди з поля. Чи не бачиш, що стріляють з гармат?

На те каже мужик:

— Та нехай собі стріляють Вони не до мене стріляють.

Як не хочеш, душечко, то й не треба.

В місті Одесі підчас дощу одного дня було богато калабань, що годі було перейти, а одна то була просто баюра.

Іде собі один Вірменин, аж бачить, а перед тою баюрою стала молода панна тай думає, як би то дістатись на другу сторону. Зробилось жалко дужому Вірменинови молодої і красної панни. Прийшов до неї, нічого не кажучи, взяв її на руки і переніс на другу сторону. Панна мовчала, бо боялась, аби не лишив її в баюрі, але як вже була на сухім, зачала кричати на „простацтво і безличність Вірменина".

Тоді Вірменин, довго не надумуючись, сказав: „Не хочеш, душечко, то й не треба" та при тих словах взяв панну на руки і переніс назад на другий бік баюри.

Страшний тесть.

— Чи старий був лютий, як ти просив його о руку його дочки?

— Чи був лютий? — питаєш? Страшенно! Як стиснув мені руку, то я гадав, що згину, а потім як обіймив мене, то аж дух в мені заперло! А потім як зачне мене цілувати! Господи! Щастє, що по весілю виїзджу аж на „вести".

ВСЯКА ВСЯЧИНА.

Писані ґазети.

У нас всі ґазети друкують ся на друкарських машинах. Така робота є надзвичайно скора. В однім дни можна видати кількасот тисяч примірників, які сейчас розсилаєть ся зелізницями і почтами до передплатників. В Персії є одначе инші установи. Там також виходять ґазети, але писані. Хтось, що має гарне письмо, пише цілу ґазету таким чорнилом, що опісля на відповідних машинах можна його відбити в більше примірниках. Відбите письмо остає таке саме, як писане. Перси тому не люблять друкованих ґазет, бо кажуть, письмо в них погане, а вони люблять читати письмо гарне, писане з всілякими оздобами.

Сьвята корова.

Колись в давних часах, старинні Єгиптяни почитали як божество бика, що звав ся Апіс; такий бик мусів бути чорний і мати на лобі білий трикутник. Нині ще також в деяких краях почитають звірята. В Індіях сьвятим звірем є корова. Не можна її вбивати, ані бити, або шкодити їй в якийбудь спосіб; противно, кождий Індус звертаєть ся до корови з великим поважанем і пошаною. Нераз буває, що така „сьвята" корова вийде в місті на дорогу і положить ся на середині улиці. Тоді зараз збираєть ся коло неї юрба почитателів, що стають коло корови і набожно дивлять ся на своє божество; корови не можна зігнати з дороги, хоч би вона лежала на найголовнійшій улиці і спиняла весь рух в місті.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбуде ся дня 9. цьвітня с. р. в гали церковній точно о 2-гій годині пополудни. Є важні справи до полагодженя. Роздасть ся тікети поміж членів на вигравку прекрасного годинника і два і пів долара в золоті. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — І. Равлюк, предс.; Д. Яворський, секр.; В. Лехуш, кас.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

—o—

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую свого брата **ІВАНА ДАНИЛЯКА** з села Зеленів, повіт Кіцмань, Буковина. 13 літ тому як приїхав до Америки. Послїдними часами перебував в Арізоні. Хто би о нім знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Sam Danelak, 34 E. 7th St., New York, N. Y. 39-44

Пошукую **МАТЕЯ СТАРКА**, який перебував перед двома роками в Вінніпеґу, Ман., Канада, **ПЕТРА КУЗЬКА**, який перебував в Йорктон, Саск. і **ЙОСИФА КОШІЛЯ** в Портедж ла Прейрі, Алта., Канада. Хто би о них знав або вони самі, нехай зголосять ся на адресу: Wasil Stasiuk, 70 Copland, Detroit, Mich. 41-43

Пошукую своєї сестри **КАСІ САВКИ** з Ферліїва, повіт Рогатин. Тому 3 роки перебувала в Нюарку, Н. Дж., де віддала ся за Василя Легкого із Заланова, повіт Рогатин. Хто би знав її нюарську адресу, зволить подати на адресу: Wasil Sawka, 3143 Norfolk Ave., Lorain, Ohio. 42-43

Пошукую **МИКОЛУ ВАЛАЗ** з села Зубенського, Гал. Хто би о нім знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Joe Dyczko, 20 Bridge Str., Newburgh, N. Y. 42-43

Пошукую **СТЕФАНА БІЛЬСЬКОГО**, з Рудник, повіт Жидачів, Гал. Через зиму в 1912 р. перебував в Едмонтон, Алта., Канада. Весною 1913 р. мав був виїхати до Ґолден, Б. К. Хто би о нім знав або він сам, зволить ласкаво зголоситись на понизшу адресу, за що отримає $2.00 нагороди. Petro Kisil, 205 Plumer Ave., Detroit, Mich. 42-44

Анна Ґулик із Сьвяткови великої (повіт Ясло, Галичина) глядає за своїми синами **МИХАЙЛОМ** і **ІВАСЕМ**, до котрих не має адреси. Вона прислала їм лист, по який треба зголосити ся на адресу: Mr. Dm. Kapitula, Box 565, McAdoo, Pa.

Іван Гаврилець, полонений австрійський вояк в Росії, просить поінформувати о. Романа Крупу про місце його теперішного побуту. Адреса до него: Іван Гаврилець, г. Каїнск, Томска губ., Сибір.

СТАЛА РОБОТА, 21 до 23 центи на годину. Голоситись сейчас до суперінтендента на адресу: Taintor Manufacturing Company, Lexington Ave. & First Street, Bayonne, N. J. 36-42-

НА ПРОДАЖ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА КНИГАРНЯ і склад релігійних артикулів, біжутерій, патентованих ліків, музичних інструментів, аґенція часописий і т. и. річий. Бизнес находить ся в бизнесовій части міста Ню Йорк. Ціна вельми приступна. Адреса: K. U. P., c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 42-43

НА ПРОДАЖ САЛЬОН І РЕСТАВРАНТ в бизнесовій части міста Ню Йорку; інтерес вироблений. Добра нагода для кождого. Ціна $500.00. Продаєсь з причини слабости властителя. Голоситись до реставранту під ч. 199 E. 4th St., New York City. Tel.: 5737 Orchard. 42-44

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ МІСЯЧНИК „СЛОВО". Річна передплата 50 цнт. Поодинокі числа 5 цнт. Адресуйте: **„SLOWO", Box 202, Scranton, Pa.** 42-51

ВИРОБЛЯЮ ЗІ ШОВКУ СИНЬО-ЖОВТІ УКРАЇНСЬКІ КРАВАТКИ ДО КОВНІРІВ, з вишиваним гербом України; одна крававтка коштує з пересилкою лиш $2.00. Сю краватку повинен носити кождий Українець в Америці. Замовленя враз з грішми посилайте на адресу: Hanka M. J. I., Box 290, Pleasantville, N. Y. 42

Хто витне отсе оголошене а пришле 5 цнт. марками, сей одержить гарну книжку вершиками.

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ З ДОБРЕ ВИРОБЛЕНИМ БИЗНЕСОМ.
143 E. 4th ST., NEW YORK CITY. 38-43

ДИППЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і случахна нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських папері. Інформації устні або письмені уділює: 18—
M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

ВАЖНЕ! Чи кождий Українець читає книжки? А як читає, то які? Дорогі Брати Українці, ми знаємо, що тільки за помочию добрих і наукових книжок можемо прийти до осьвіти, бо з таких книжок можна довідати ся, що в сьвіті діяло ся і що дієсь і що буде діяти ся. Отже у нас можна такі книжки отримати.
MIZNARODNA KNYHARNIA,
1949 W. Erie St., Chicago, Ill.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам доляровий підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: **G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.** 37-56

В ЛУЧНОСТИ СИЛА!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

СЕ ОДИНОКА НАША ПРАВДИВО УКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ, ОСНОВАНА 1894 РОКУ, ЧИСЛИТЬ ОКОЛО 10 ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ І СКЛАДАЄТЬ СЯ З ВИСШЕ 250 ПОВАЖНИХ ТОВАРИСТВ, БРАТСТВ І СЕСТРИЦТВ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
видав на посмертне, запомоги в разі калїцтва, неспосібности до праці і т. п. за час свого істнованя суму $1,319.767.11 (словами: один міліон триста девятнайцять тисяч сімсот шістьдесять сім долярів і одинайцять центів).

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
Одинока українська орґанізація, яка відповідає законним вимогам всіх стейтів Злучених Держав і Канади. — Одинока українська орґанізація, яка приняла справедливу систему плаченя членьских вкладок після літ. — Одинока українська орґанізація, яка дає певність, що зможе сповнити всі свої обовязки супроти своїх членів. — Маєток У. Н. Союза виносить $224.354.03. — Одинока українська орґанізація, яка старасть ся також о моральне і просьвітне піднесене своїх членів.

ВСТУПАЙТЕ САМІ ТА ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

В кождій місцевости Злучених Держав і Канади повинен істнувати відділ У. Н. Союза. Кождий Українець чи Українка повинні належати до У. Н. Союза без огляду на їх стан, політичне переконанє чи релігійні почуваня.

По всі інформації в справі У. Н. Союза сейчас пишіть до головної канцелярії У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ.

Отсим подає ся до загального відома, що назву новозаснованого товариства „Сокіл" перемінено на назву „Січові Стрільці". В склад старшини сего тов. увійшли: П. Задорецький, кошовий; В. Кметь, заступник кошового; К. Добрянський, скарбник; П. Панчишин, заступник скарбника; Л. Стахурський, осаул; Гудима, заступник осаула.

Цілию сего товариства є зеднати всю українську молодіж в товарицтво, де би вона вправляла своє тіло і виховувала здорового духа та розвивала українські патріотичні почуваня, одним словом, аби з неї виросли славні українські громадяни, якими би колись гордила ся американська Україна. Всі враз! Все вперед.

Голосіть ся по інформації до орґанізаторів сего товариства на слідуючі адреси: Н. Трач, 327 E. 17th St.; Ґ. Костецька, Prince George Hotel, 5th Ave. & 28th St.; Добрянська, Prince George Hotel, 5th Ave. & 28th St.; А. Чернявська, 1076 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. — Л. Стахурський, осаул.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ-ФРЕНКФОРД, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 35, повідомляє своїх членів, що слідуючий мітінґ відбуде ся в суботу 8. цьвітня с. р. в гали Ковнацького, ріг Ортодокс і Кембрідж Стріт о год. 7-мій вечер. На сей мітінґ всі члени мусять явити ся, бо є много важних справ до полагодженя. — Уряд.

АСТОРІЯ, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся в суботу, дня 8. цьвітня с. р. о годині 6-тій вечер. Кождий член має явити ся на означений час, бо маємо важні справи до полагодженя. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Котрий член не явить ся на сім мітінґу, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Подаєть ся до відома всім Українцям з Асторії, що на сім мітінґу буде ся принимати нових членів після статута У. Н. Союза і буде ся принимати також дівчата і жінки і діти від 6 років. Щоби не було у нас одного Українця, котрий би не належав до У. Н. Союза. — Е. Івасів, предс.; А. Мошків, кас.; М. Козак, секр.

МАКАДУ, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 7, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 26. марта с. р. вибрано слідуючих урядників: Ів. Когут, предс.; П. Пухер, секр. рек.; С. Макітра, секр. фін.; А. Пастух, кас.; Ф. Овца, дозорець каси; Л. Циркот, дозорець хорих; І. Пухер і Ф. Хвалик, контрольори; Н. Бурий, дверник. — Ст. Макітра, секр.

ВЕСТ ЕНД ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. Покрова Пресв. Богородиці, від. 258, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 9. цьвітня о годині 2-гій пополудни. Кождий член мусить безуслівно явити ся, бо є дуже важні справи до полагодженя. Неявивший ся член буде караний після статута. — П. Коляса, предс.; М. Троян, кас.; А. Деркач, секр.

ЗНАМЕНИТЕ ЗМІЦНЯЮЧЕ СРЕДСТВО НА ВОЛОСЄ ДЛЯ ЖЕНЩИН І МУЩИН

„ДЕРМАФУҐА"

Кормить і зміцняє корінці волося і таким способом помагає його зростови. Ви ніколи не уживали такого средства як „Дермафуґа". Нищить порплї і запобігає випаданю волося. Зашліть нам своє імя і адрєсу з 10 цнт. в сріблї або почтовими марками на покритє коштів, а ми вишлемо Вам ілюстрований цінник і пачку „Дермафуґи" масти на волосє. Пишіть нинї. Адресуйте! 34ч42

ARGIL SPECIALTIES CO.,
Dept. 55,
Box 37, Philadelphia, Pa.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний специяліст зі старого краю

поручає всім терплячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісї або в домі пацієнта, специяльно же на пропуклину при помочи специяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
NEW YORK CITY

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і певним средством проти ревматизма, болїв плечий, колена і болїв грудий. Є помічне на болї голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болї горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Віднесіть ся до ґенерального аґента, залучаючи 2-центову марку на відповідь. 19ч57

MIKE FEDIW,
47 Ridge St., Hastings upon Hudson, N. Y.

ДАРОМ! ЦІЛКОМ! ДАРОМ!

Вивчу грати на якім небудь інструменті, єсли тільно Ви любитель музики, не робить ріжниці, чи ви грали на якім інструменті, чи ні. Ґарантую за успіх моеї науки в часї 20 до 25 днів.

Жадайте сегодня каталоґ, залучаючи 2-центову марку на відповідь.

Адресуйте: 36-50

T. KASPER,
5719 S. Laflin St., D. A. Chicago, Ill.

Читайте руські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

SMOKE ZIRA CIGARETTES PLAIN-END

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th St., New York, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.

СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР.

Лічить успішно всі жолудкові недуги; легких, нирок і всі другі внутрішні недуги. Лічить падачку і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, рани на ногах, лишаї, всі скірні викиди, як також дитинні недуги. Лікар говорить по українськи і сам виробляє ліки. Офіс отворений від 9-ої рано до 8-ої вечером, як також в неділї і сьвята. Хто не може приїхати, нехай пише на повисше подану адресу.

УКРАЇНЦІ!

ВЕЛИКА НОВІСТЬ!

ПОДАЙТЕ СВОЮ АДРЕСУ, А МИ ВАМ ВИШЛЕМО ЦІКАВУ НОВИНУ. КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ МУСИТЬ СЕ МАТИ. СПІШІТЬ СЯ. ПИШІТЬ НА АДРЕСУ ЗАЛУЧАЮЧИ 2-ЦЕНТОВУ МАРКУ.

MANAGER,
Room 118, 6 Wall St.,
NEW YORK CITY. 30-42

Іm. в 21 камінцях ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок накручує ся без ключика, новочуваний, а ґаранцією на 20 літ, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусловно точно і є спеціяльно вироблений для людей, котрі роблять при желізницях, і ґарантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілейом, що кождий може його оглянути, і єсли йому не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.,
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill. 36ч47

DR. KOLER
638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
ЛІКАР
(говорить по українськи)

Dr. KOLER є одиноким лікарем в Пітсбурґу, котрий відбув свої студії в Варшаві, має 18 літ досьвіду у лїченю недуг приватних мущин і женщин. Лічить: затроєнє крови, уплави, неміч у мущин, всякі уплави мочевого проводу, лишеї, викиди скірні, свербячку, шкрофули, недуги міхура і инші, походячі з нечистоти крови або блудів молодости. Голосіть ся особисто: почтою не лічу.

Години принятя: від 9-ої рано до 8-ої веч. В неділї до 2-ої.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР з довголітною практикою перепроваджує всілякі справи цивільні та карні з найліпшими вислідами.

Години урядові: від 9-ої рано до 6 ої вечер.

Адреса:

JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 506-507, New York, N. Y.

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 17—

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!

„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДОРОГА ДО ГАРАЗДУ

Велике Товариство пошукує аґентів до продажи фарм, домів і лотів в містї зі школами, церквами і фабриками, де оселяющий ся одержить добру і сталу працю. Продаємо на малі місячні сплати. Платимо $25 тижнево на початок. Пишіть або зголошуйте ся ще нинї до: 42-53

LINCOLN CO., Dep. Suite 210.
309 Broadway, New York

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ ДУЖЕ ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Пагорянський.

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Посїдає великий склад першорядних народних русько-українських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризованя осіб, як: перуки, волося, бороди, вуси, шапки і т. п. Річи ті випозичаємо по дуже низьких цінах. В нюйорських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до роль граючих на сцені. При замовленях треба присилати спис осіб і потрібних річий. Замовленя треба присилати що найменше 8 днів перед представленєм на адресу:

Mrs. E. UHORCHAK, 310 2nd Street, Jersey City, N. J.

ВОЄННІ ОБРАЗИ!

Коли хочете побачити як то виглядає теперішна війна, то купіть собі образ, який представляє битву під Перемишлем: образ дуже інтересний: коштує лише 25 центів. Належитість присилайте стемпсами. Пишіть еще нинї до: 42-

RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th St., New York, N. Y.

ФАРМА НА ПРОДАЖ

— рідка нагода, 80 акрів, новий дім, стайні, курники, 2 дійні корови, 2 коні, свині і кури. Тягарові вози і звичайні знаряди рільничі, запас сїна, вівса і иншої паші для худоби. При тім є сад. Землї положені при головній дорозї в сусїдстві богато фабрик. Збір — великий. Ціна $1600, готівка $500. Ми також маємо більші і меньші фарми. 40-42

KUTYN & CO.,
194 Bowery, Room 204, New York, N. Y.

КАТАЛЬОҐ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАҐІЧНИХ з всякими приборами, як: цьвяги, тарілки, шклянки, фляшки, штилєти, карти, кулї, поучаючий замінювати воду у вино, молоко, чорнило, штуки зникання річий і богато других, яких кождий легко виконає а притім розвеселить товариство і навіть може заробляти сим гроші. Катальоґи висилаємо даром. Адресуйте: 13-51

Am. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! Виробляємо ҐЕРДАНИ з кораликів до годинників з гербом України, ціна одного ґердана з більших кораликів $1.50, з меньших кораликів $2.00. Січовий з золотим гачком $3.00. Маємо до продажи коралики у всяких кольорах ціна 25 цнт. за один бонч. Адресуйте: RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y. 14ч-

НОВА КНИЖКА.

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА П. З.

РОСІЯ Й УКРАЇНА.

Автором сеї книжки є М. Михайленко (се прибране імя одного звісного українського письменника з Галичини). Перше видане тої книжки появило ся торік у Швайцарії. З уваги, що в нїй обговорена дуже важна справа і що книжка дуже добре і цікаво написана, видано її і для американських Українців і належить сподіватись, що вона сповнить свою місію.

Доси власне такої книжки у нас не було. Богато наших людий знає мало про російсько-українські відносини в минувшині і тепер. А се потрібне особливо, як треба виложити темноту кацапови або нічого незнаючому Москалеви або й такому Українцеви, котрий вірить у „славянофільство", а про відношенє України до Московщини і Московщини до України — говорить з памяти, або, як то кажуть, — „без памяти".

Зміст сеї нової книжки такий:

I. Вступ.
II. Політика російського уряду супроти України.
1. Від Переяславського договору до повного зруйнованя самостійности України.
2. Російський уряд супроти українського національного відродженя.
3. Українська справа в „конституційній" Росії.
III. Українська справа і російське громадянство.
1. Від початку 19-ого століття до революції 1905-6. р.
2. Підчас конституційної ери.
IV. Росія — й українська справа в Австрії.
V. Польсько-російський спір за Україну.
VI. Протиукраїнські пляни Росії в теперішній війнї.
VII. Україна і теперішна війна.
VIII. Манїфест до „російського народу" в Австрії.

Книжка має 64 сторін; ціна одного примірника виносить 15 центів, а з почтою 20 центів (можна присилати почтових марках).

Ся книжка надаєсь до масового поширеня на зборах, народних вічах і т. п. нагодах.

Хто замовить більшу скількість примірників, дістає опуст. І так:

12 примірників (вже з почтовою оплатою) $1.50.
60 примірників (вже з почтовою оплатою) $6.50.
120 примірників (вже з почтовою оплатою) $12.00.

Замовленя посилати на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

НА СЬВЯТИЙ ВЕЛИКИЙ ПІСТ

ПОРУЧАЄМО КОЖДОМУ ХРИСТІЯНИНОВИ КУПИТИ СОБІ І ЧИТАТИ ДУЖЕ ПОЖИТОЧНУ КНИЖКУ

ЖИТЄ ІСУСА ХРИСТА.

Коли ви стараєте ся пізнати історію житя великих людий, то тим більше для вас як для христіянина є необхідним пізнати житє, муки і смерть Великого Учителя Господа нашого Ісуса Христа. Книжка про „Житє Ісуса Христа" написана чистою народною мовою, що кождий дуже легко її зрозуміє. Має вона 300 сторін друку, а кромі того 73 образків на грубім папери і мапу Сьвятої Землї. Оправлена в червоне полотно з золотими витисками. Ціна тої книжки була $1.50, однак ми желаємо, щоб та книжка находила ся у кождої родини, то знижили ціну на $1.25. Хто пришле на сю книжку $1.25 до кінця цьвітня с. р. тому дамо еще в дарунку: докладну мапу Европи, мапу з теренів війни з портретами всіх пануючих і мапу Льондону, Парижа, Берліна, Петрограду і Відня, вартости 50 центів. Тож користайте з тої великої оферти і присилайте замовленя і гроші на адресу: 27ч52

RUTHENIAN BOOK STORE,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

РІДКА НАГОДА — 50 ЛОТІВ МУСИТЬ ПРОДАТИ СЯ ДО ТРОХ ТИЖНІВ.

Ціна дуже низька від 25—35 долярів одна лота. Коли хто купить більше лотів разом, то ціна ще низша. Сусїдні лоти випродано по $150.00 і висше. Меньше від 5 лотів не продаєсь. Сї лоти надають ся на малу фарму, бо можна їх набути в 30-ть, 10-ть, 6-ть і 4-ро акрових кусниках. Земля від довгів чиста, за що ручить ся. „Дїд" видаєсь зараз. Тільки за ґотівку. Землї положені в в гарній околици стейту Ню Джерзи в Маляґа Сити. До стації 5 мінут ходу. Хідники є готові. Тому зголошуйтесь листовно або особисто до адвоката, Українця, на адресу: 40-45

AUGUSTIN SMITH,
327 E. 17th St., New York City.

ПРОТИ РЕВМАТИЗМУ!

Хто терпить на ревматизм, може улекшити сї прикрі болї, носячи на пальци сей маґнетичний перстень. Сей перстень має лїчничі власности, управильнює циркуляцію крови. Без злишних видатків на дорогі ліки, сей перстїнь віддасть Вам ту саму прислугу значно дешевше. Дасмо ґаранцію або звертаємо гроші. Ціна $1.00.

Замовленя посилайте на адресу: 23ч—

TAYCHERT CO.,
463 N. Halsted St., Chicago, Ill.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хатї портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цалів, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Dr. JOHN SMITH, Jr.,

СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРҐ

327 E. 17 St., New York, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділї і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493.

ПОЗІР! ВАЖНЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже вийшла на 160 сторін ілюстрована (з дуже гарними 25 образками) книжка, часть 3 і 4-та

„З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ".

В тій книжці є описані всі галицькі і буковинські повіти, міста, місточка і села де дотепер ґаздують Москалї. Єсли не маєте з дому жадного листа, то з тої книжки довідаєтесь, що ся діє в Вашій родинній місцевости. Спис всіх убитих, ранених і полонених Русинів-Українців і Поляків з поданєм, хто де служив при війську і хто звідки походить родом і з котрого повіту.

Ся книжка є дуже важна і інтересна, повинна находитись у кождого і в кождій хатї.

Ціна 50 цнт. Позамісцеві можуть присилати моні-ордер або стемпсами (канадійських не приймаєсь). Тому спішіть ся, єсли хочете мати ту книжку, бо наклад дуже малий. Аґентам значний опуст. Пишіть на адресу: 28сч—

Wydawnyctwo Ewropejskoji Wijny,
233 E. 9th St., Dep. 1 New York, N. Y.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

ДЯК. Оповіданє Марка Вовчка. — Ціна ....15 цнт.
ВЕСЕЛА КНИЖОЧКА з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ....35 цнт.
ДВА БРАТИ, з байок Братів Ґріммів. — Ціна...15 цнт.
ҐЕНОВЕФА. — Ціна ....30 цнт.
ЗА СЕСТРОЮ. — Є се найгарнїйше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна ....35 цнт.
КАЗКИ ПРО ЖИДІВ. Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спільці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. Як хлоп жида змудрував. — Ціна 10 цнт.
ЛИС МИКИТА. З німецького переробив Іван Франко (23 ілюстрацій). — Ціна ....40 цнт.
I. ЖОВНІР. — II. ОФЕРМА. Новеля з військового житя. — Ціна ....10 цнт.

Замовленя посилайте на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЕЛИКОДНІ ДАРУНКИ!

1) Найгарнїйші листи з желанями Воскресения Христового, з гарним вершом на цілій першій сторонї, украшений золотими цьвітами і перлами, з образом Ісуса Христа і Його мук, ціна одного листа 10 цнт., 12 штук $1.00.

2) Посткартки дуже гарні з писанками і цьвітками, з образом Воскресеня Христового, позолочувані, ріжних виробів, ціна одної картки 5 цнт., 6 штук за 25 цнт.

3) Чудові вівтарики з образом Ісуса Христа, обложені цьвітами, складані, тому надають ся до висилки і до рідного краю, ціна їх: 10, 15, 20 і 25 цнт. за одну.

Маємо також старокраєві календарі воєнні по 50 цнт. і $1.00. 28сч46

Замовленя посилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA,
931 W. Erie St., Dept. II. Chicago, Ill

КАЛЄНДАРІ ВОЄННІ!

В СИХ ДНЯХ НАДІЙШЛИ З КРАЮ КАЛЄНДАРІ:

1) ВЕЛИКИЙ „КАЛЄНДАР ЗАГАЛЬНИЙ", в 4-ох розділах, містить около 250 ілюстрацій з війни, оправлений ....95 цнт.
2) „ПРИЯТЕЛЬ ЖОВНІРА", з ілюстраціями з поля війни і докладними описами ....45 цнт.
3) КАЛЄНДАР „ПРОСЬВІТИ", дуже цікавий 30 цнт.
4) ВЕЛИКИЙ КАЛЄНДАР „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" ....50 цнт.
5) КАЛЄНДАР „СВОБОДИ", містить понад 100 ілюстрацій з поля війни........50 цнт.
6) ВЕЛИЧАВИЙ КАЛЄНДАР СИРІТСЬКОГО ДОМУ, містить важні історії і події воєнні........60 цнт.
7) Богатий календар „НОВОГО ЖИТЯ", містить около 100 ілюстрацій і докладний опис з поля війни. Ціна ....50 цнт.

Хто замовить у нас нараз 4 календарі, то один календар отримає даром. 34сч—

Хто замовить 3 календарі, той дістане величаву мапу даром. Замовленя посилайте враз з грішми на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Dep. XX, Chicago, Ill.

ЩАСТЄ І БОГАТСТВО!!!

КОЖДИЙ ОТРИМАЄ БЕЗ ГРОШИЙ ПОНИЗШІ КНИЖКИ ЗА НАДІСЛАНЄМ 25 ЦЕНТІВ ЗАВДАТКУ!

1) Правда, що від довшого часу ви шукаєте способу, щоби дійти до великого богатства і до нинї ви не можете найти його. Ми маємо для вас таку книжку, котра принесе вам скарб в короткім часї і напевно з неї про все довідаєтесь і поправите свою долю. Кождий з неї довідаєсь, яким способом зробити з доляра $10.00, а з десять сотки тисячі. Ся книга вартує для кождого ваґу золота, а ми через короткий час продаємо її лише за $2.00.

2) Молодці від довшого часу шукають гарних дівчат, а дівчата гарних молодців, однак не мають способу до осягненя їх любови. Ми маємо для вас таку книжку, в якій ви певно найдете для себе щось цікавого і за малі гроші. Коштує лише $1.00.

3) Правда, що вашим бажанєм є, щоби ви могли добре розмовити ся по анґлїйськи а не можете натрафити на таку практичну книжку, з якої ви могли би скоро научити ся сеї мови. У нас дістанете найновійшу методичну книжку до науки анґлїйської мови, з якої, ґарандуємо вам, що в кількох тижнях будете могли добре говорити, писати і читати по анґлїйськи. Ціна сеї книжки лише 75 цнт.

4) Також маємо любовні гарні посткартки у всіляких сортах, яких ви ще ніде не бачили. Сї карточки є дуже оздібні, і ми продаємо їх як найдешевше. Ціна одної картки 10 цнт.; а 6 штук за 50 цнт. Хто замовить всі три книжки і 6 штук посткарт, отримає все разом за $3.50. Вишліть 25 цнт. завдатку, а решту доплатите по отриманю всіх річий. Замовленя посилайте на адресу: 36чс—

CLUB HOUSE
Box 335, Chicago, Ill.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пічніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць CARSON і 14-ої. 38ч-

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14-ої і CARSON STREETS,
SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Бучак, урядн. банку.

DR. RICHTER'S Pain-Expeller

найуспішнїйший лік проти РЕВМАТИЗМА, БОЛІВ, ПАРАЛІЖА СУСТАВІВ І МЯЗІВ.

Оріґінальні пачки мають опаковане як побіч подано.

Не беріть пачок, які не мають нашої торговельної марки якора.

Фляшочки по 25 і 50 центів в аптиках і впрост від фірми.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St.
NEW YORK, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає керичі на весїля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

R. J. Glick АҐЕНТ АСЕКУРАЦІЙНИЙ ВІД ОГНЯ.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛЬОМ. Лїчимо успішно всякі слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y
Telephone: Stuyvesant 933.

ПОЗІР

Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. Зачнїть тепер. Сезон автомобільовий треває все. На що Вам оставати без праці, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплєтний курс, який треває 4 тижні. Наука в день або і ночи. Ґарантуємо лайсенси.

КОШТ $15.00.

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERS, 88-111
147 E. 40th St., New York

МОДНІ УБРАНЯ

Ми тепер набули старокраєвого сукна на 500 убрань, ґранатові і чорні, специяльні на весїля і забави, в ріжних стилях; в цінах незвичайно низьких, а робота вдоволяюча. Маємо також елєґантні готові убраня. Прийдіть побачити наш склад убрань і пересьвідчіть ся. 30ч63

S. LEVINE,
469-471 Clinton Ave., N. Rochester, N. Y.

ПОЗІР! ДАРОМ! Кождий з Вас має спосібність прийти в посїданє малої фарми ЦІЛКОМ ДАРОМ, коли сейчас витне сей цінний купон і надішле нам його. Першим, котрі надішлють нам купон, роздасть ся кілька фарм даром, а решта одержать безплатні інформації, як можна прийти до власности землї і дому в короткім часї і в легкий спосіб. Фарми ті лежать при стації зелізничій, близько фабричних міст, шкіл, церков і фабрик, де кождий може одержати добру роботу. Не зволїкайте, лише надсилайте сей купон зараз до:

DEVEL'G CO., 42-53
305 Broadway, Dept. S., Suite 210, New York, N. Y.

35 презентів ДАРОМ Спеціяльна оферта на ЗОЛОТОМ криту годинку ТІЛЬКИ $5.25

КОНКУРЕНЦІЙНА ВІЙНА! МИ ТРАТИМО А ВИ КОРИСТАЄТЕ!

За $5.25 купите в нас тепер дуже гарну, з потрійними чудово різбленими окладинками, ЗОЛОТОМ криту годинку, заосмотрену з дорогоцінних каменів механізм, з 20-ЛІТНОЮ ҐВАРАНЦІЄЮ виритою на окладинці, а яко додаток дістанете 35 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. Елеґантський ланцюшок з дармовисом, перстень, хрестик, брошку, чудовий малесенький будильник, гарне серце зі шпилькою, шпильку до краватки, до маншетів, ковнірців, чаруючі оперові скла, штилєт, „Скавт" автоматичний пістол, ножик, 2 бранзолети, фонтенове перо, імітаційна мала годинка з шпилькою, гармонію, файку, бритву, пасок, голярку і квач. НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, але витніть сейчас се оголошенє і зашліть до нас разом з 20 цнт. депозиту (стемпсами або монетою) як запорука купна, а сейчас вишлемо Вам почтою або експресом до вільного огляненя мужеську або женську годинку враз з 35 презентами прямо до Вашої хати. Решту заплатите при дорученю Вам сих річий. Купуючи від нас Ви нічого не тратите, позаяк ми направляємо або вимінюємо наші годинки за нові даром. Незадоволеним звертаємо гроші. (З Канади треба висилати цілу належитість наперед). Огляньте вперед наші годинки і презенти заки купите їх деинде. Вишліть замовленє ще нинї. 41-43

AMERICAN JEWELRY CO., Dep. D-106, St. LOUIS, Mo.

МУДРИЙ ЧОЛОВІК НЕ КУПИТЬ ДЕИНДЕ

напоїв, лиш там, де дістане НАЙЛІПШІ. Около 20.000 наших українських КОСТУМЕРІВ є доказом, що в Америці НАЙЛІПШІ напої можна дістати у звісній MORRIS FORST COMPANY. — Дешевше всюди можете дістати, але

ЗА ВАШІ ГРОШІ ЛІПШИХ НІГДЕ.

ПИШІТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ ПИШІТЬ ПО НІМЕЦЬКИ

MORRIS FORST COMPANY.
200 SMITHFIELD STREET. PITTSBURGH PENN'A.